

FETÖ: 15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİNİN FAİLİ VE YENİÇAĞ DİNİ SPİRİTÜALİZMİN TEMSİLCİSİ VESAYETÇİ BİR ZİHNİYETE DAİR ÇÖZÜMLEMELER

Osman BİLEN*

Öz

15 Temmuz 2016 'ya kadar Said Nursi'nin risalelerindeki öğretiler etrafında oluşmuş dini bir cemaatin kolu olarak kendisini kamuya tanıtan bir grubun mensuplarının, halkın silahlarıyla milletin iradesine ve devlet düzenine terör ve şiddetle el koyma girişiminde bulunması, ülke içinde ve dışında şok etkisi yarattı. Ancak bu grubun, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yetkili birimleri tarafından 2014 yılının başında Paralel Devlet Yapılanması adıyla bir terör örgütü olarak sınıflandırılmasının isabeti 15 Temmuz'da daha da bariz hale gelmiştir. Cumhurbaşkanı'nın çağrısıyla büyük şehirlerin sokaklarında ve meydanlarında toplanan Türk milleti hep birlikte, insanların yüzlercesinin şehit olmasına ve binlercesinin de yaralanmasına yol açan ve milli iradeye kasteden bu darbe girişiminde bulunan teröristlere karşı çıplak elleriyle direnerek karşı koydu.

Milletin darbe karşısındaki tepkisinin nihai bir sonuca ulaşması ancak, şu anda olduğu gibi artık hükümetin kararlı tutumuna, güvenlik güçlerinin failleri yakalanmasına, adli ve idari yargının ya da mahkemelere bağlıdır. Daha önceleri yaptığı gibi farklı isimler altına gizlenen bu tür bir terör topluluğunun varlığını sürdürmesi artık kabul edilemez; ayrıca parlamento tarafından temsil edilen milli iradeyi zorla ortadan kaldırma girişimi modern dünyada akıl almaz bir eylemdir. Bu tür terör örgütlerinin varlığı sadece güvenlik için bir tehdit değil, aynı zamanda toplumun psikolojisi, dini ve kültürel değerleri ve ulusun bağımsızlığı için de bir tehdittir.

Milletin darbe karşısında gösterdiği tepkinin nihai sonucu ancak failerin ele geçirilmesine bağlıdır ve bu da şimdiki kadar olduğu gibi artık hükümetin, adli ve idari mahkemelerin işidir. Meclisin temsil ettiği milli iradeyi terör yoluyla etkisiz kılmaya girişen bir grubun çeşitli adlar altında bundan sonra varlığını koruması, sadece bir güvenlik tehdidi değil, aynı zamanda toplumun psikolojine, dini ve kültürel değerlerine ve milletin bağımsızlığına karşı bir tehdittir.

O nedenle mensuplarının örgütle irtibatının koparılması ve örgüte yeni eleman kazanmalarını önlemek için kullanılan dil ve söylemin; yine bu örgütün iş birliği içinde

* Prof. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü,
(osman.bilen@deu.edu.tr), (Orcid: 0000-0002-7910-1634).

olduğu grupların ve yapıların eylem ve söylemlerinin analiz edilmesi gerekir. Çünkü sivil toplum görünümündeki bu yapıların desteği ile varlığını korumaya çalışacak olan örgüt hem mensuplarının bağlılığı sürdürmesini hem de yeni insan ve mali kaynak elde etmekte bu desteğe ihtiyaç duyacaktır. Bu ihtimalin gerçekleşmesine mâni olmak için FETÖ yapılanmasının Batıda ortaya çıkan yeni dini hareketlerle ilişkisini araştırmak icap eder.

Bu nedenle, FETÖ'nün yeniden örgütlenme olasılığına karşı bazı önlemler anlabilmek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır. Yine uluslararası bir sivil toplum kisvesi altında yeni insan kaynaklarına erişmesini, takipçilerinin Fetullah Gülen'e sadakatini koruyarak, yabancı işbirlikçilerin de yardımıyla FETÖ örgütünün yeniden toparlanmasını önlemek için tüm yeni çağ dini hareketleri, özellikle batıda ortaya çıkan FETÖ benzeri yeni dini hareketler tarafından kullanılan söylemlerin ve yöntemlerin yeni bir sosyal bilimsel çözümlemesine ihtiyaç vardır.

Bu makalede, evvela, FETÖ'nün geleneksel dini kurumlarla bazı bağları olan ya da yaydığı bazı dini ve manevi hareketlerden uyarılan söylemin benzerliğine işaret edeceğim. İkinci olarak, dünyanın çeşitli bölgelerinde 'bilimsel ve siritualist' yeni dini ve seküler akımları destekleyerek kendi misyonerlik faaliyetlerini yeni bir boyuta taşıyan bazı geleneksel ve geleneksel olmayan Batılı kiliseler ile FETÖ'nün söylemleri arasındaki benzerliklerin varlığını göstereceğim.

Anahtar Kelimeler: 15 Temmuz, FETÖ, Darbe, Yeniçağ Dini, Siritualizm.

FETO AS THE PERPETRATOR THE 15th JULY COUP ATTEMPT AND THE REPRESENTATIVE OF NEW AGE RELIGION OF SECULAR SPRITUALISM: AN ANALYSIS OF PROXY MENTALITY

Abstract

On July 15, 2016, members of a group who introduced themselves to public as a branch of a religious community formed around the teachings of Said Nursi have seized all kinds of weapons available to national army attempted a coup that terrorized the nation with a deadly violence against the will of people by breaking the law and order that shook the citizens of the country. However, in the light of this deadly coup attempt of July 15, it became clear how appropriate the decision made by the official authorities of Republic of Turkey was; that which already classified this group in early 2014 as a terror organization with initials of PDY in Turkish, Parallel State Structure headed by Fetullah Gülen. The Turkish nation, gathered in the streets and squares of the big cities upon the call of the President, resisted with their bare hands against the terrorists who attempted this coup which caused hundreds of people to be martyred and injured thousands.

The final result of the nation's reaction to the coup is only related to the government's determined stance, as it has been until now, to the capture of all perpetrators which is now the job of security forces, judicial and administrative courts,. This kind of a terror group so far remained in disguise under different names can no longer be tolerated and this attempt to undermine by force the national will represented by the parliament is a preposterous act in the modern world. The very existence of such terror organizations is not only a threat to national security, but also a threat to the psychology, religious and cultural values of the society, and the independence of the nation.

For this reason more research are needed to be done in order to find out some measures against the possibility of re-organization of FETÖ. Again in order to prevent this to happen with the help of foreign affiliates of FETÖ by providing new human resources in the guise of an international civil society and maintaining loyalty of Fetullah Gülen's followers we also need to employ new social scientific analysis of discourses and methods employed by all 'new age religious movements,' especially of western origin, similar to that of FETÖ.

In this article, I will point out, first, to the similarity of discourse adapted by FETÖ from certain other religious and spiritual movements with some ties with, or off-springs of traditional religious institutions. Secondly, it is an attempt to find out similarities between FETÖ and some of traditional and non-traditional western churches which already carry their missionary activities to a new and unprecedented dimension by supporting so called new 'scientific and spiritualist' movements in world.

Keywords: 15th of July, FETO, Coup d'etat, New Age Religion, Spritualism.

1. Darbelerin Kısa Bir Tanımı ve Tarihi

"Darbe" kelimesi ve siyasi iktidarı değiştirme yollarından biri olarak darbe kavramı son üç asırdan beri kullanılmaktadır. Aslında darbe, kelime olarak da kavram olarak da Türklerin tarihi tecrübesine ve geleneğine ait değildi. Osmanlı'nın son yüzyılında Sultanların tahttan indirilmesi gibi darbe sayılacak olayların yanında Cumhuriyet döneminde ülkemizde çok sayıda darbe yaşandı. Şimdiye kadarki zamanda çeşitli isimler altında açık ve kapalı yaşanan bu darbelerin hedeflediği sonuçlara ulaştığı söylenebilir. Zaten 'darbe' kelimesinin vurmak, şiddet uygulamak, devirmek gibi açık anlamları vardır. Darbeleri sonuca ulaştıran asıl güç, bu şiddetle alakalıdır. Ancak 'darbe' kelimesinin sözlük anlamlarından biri de 'kafayı bir yere vurmak ya da duvara toslamak'tır. 15 Temmuz'da da darbeciler kendilerinden daha büyük bir güçle karşılaştı ve Türk milletinin iradesine tosladı. Böylece darbeler tarihinin kapanmasına dönük millî azim ve kararlılık ortaya çıkmış oldu.

Zaten milletin iradesine ters olan vesayetçi zihniyetin ortadan kalkması ile milletin tarihi tecrübesi yeni bir derinlik kazanacaktır. Geleneksel hiçbir siyasetname ya da tarih kaynağında zor ya da şiddet yoluyla küçük bir grubun yönetime el koyması "darbe" olarak tanımlanmaz. Genel olarak tarihte olduğu gibi Türk tarihinde de isyan, fitne, şekavet gibi kavramlarla ifade edilen hareketler ile devlet idarecilerine karşı başlatılan ve sultan ya da vezir, vali gibi bazı yöneticilerin görevden uzaklaştırılması ya da hal' edilmesi ile sonuçlanan 'fitne' olayları cereyan etmiştir. Tarihte iktidar değişimleri; bir devletin tamamen yıkılması ile savaşı kaybeden tarafın galipler tarafından ortadan kaldırılması ile gerçekleşirdi.

Doğuda Çin kaynaklarında hanedanlıkların değişimi yıllıklara girmiştir. İktidar değişimi savaşlar sonucu belirli han sülaleleri arasında olmaktadır. Hint Racaları arasında da benzer bir iktidar değişimi ancak toprakların genişlemesi veya daralması ile sonuçlanan savaşla ya da bir bölgedeki iktidara son verilmesi ile mümkün olmuştur. Ancak Hint kaynakları Kamboy olarak atıfta bulunduğu Türkler arasında dönüşümlü bir hanlık düzeni ile iktidarı sürdüren bir aksakallılar meclisinden söz eder. Çeşitli boyların beylerinden oluşan bu meclis iktidar değişimini düzenler. Güç kullanarak iktidara gelmek mümkün değildir; savaşla elde edilen yeni bir bölgede iktidara gelmek ve bu bölgeye sahip olabilmek için bey ya da han soyundan olmak gerekir. Dolayısıyla doğuda isyancıların seçenekleri sınırlıdır ve başarıya ulaştığında ancak aynı bey soyundan biri iktidara getirilebilir.

Teknolojik gelişmelerle birlikte modern devletlerin iktidar gücü artmıştır. Buna bağlı olarak da geçmişe göre teknik donanıyla birlikte gücü artan ordu ve kolluk kuvvetleri içinde bulunan küçük grupların şiddete başvurarak iktidarı ele geçirmesi de kolaylaşmıştır. Bu yüzden de darbeler tarihteki isyan ve fitne hareketleri gibi zümreler arası sınırlı çatışmalar olmaktan çıkarak ülkelerin halklarını ve daha geniş kitleleri etkilemektedir. Ayrıca çağdaş dünyada daha sık görülen darbelerin uluslararası, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel sonuçları olması bakımından farklı bir tahlile ihtiyaç duyulmaktadır. Darbelerin failleri kadar, bu siyasi, kültürel, ekonomik hedefleri açısından analizi aynı zamanda hazırlık safhalarında kullanılan dil ve söylem açısından da analiz etmeyi gerekli kılar. Mevcut iktidarı ortadan kaldırmayı başardıklarında darbecilerin meşruiyet kazandırmak için darbeyi “ihtilal” olarak adlandırmaları hazırlık aşamasının toplumun kültürel dünyasında ve dilde başladığına işaret eder.

2. Modern Batı Tipi Darbelerin Kısa Tarihi

Batı dillerinde ‘darbe’ kelimesinin sözlüklerde şöyle tanımlanır: ‘Gittikçe kötüleşen toplumsal durumu ortadan kaldırmak için girişilen eylem ya da acılarına son vermek için bir şahsı ya da canlıyı öldürmek; ya da bir siyasi gücün ya da liderin, emrinde çalışan insanlar tarafından iktidardan uzaklaştırılması.’ Bu tanımdan yola çıkarak modern darbeleri ve darbe girişimlerini tahlil edemeyiz. Çünkü tanım açıkça her türlü darbeyi bir ülkenin dahili ya da iç iktidar mücadelesi olarak gösterir. Oysa modern darbelerin dağılım haritasına ve oluş sıklığına bakıldığında tarihte olmadığı kadar uluslararası etkilerin varlığını görülür.

Modern darbe olgusu ve tanımı gereği kavram Avrupa’ya daha doğrusu Batıya özgüdür. Bu kavram; şehir devletlerinde şiddetli mücadeleler sonucu güç kullanarak küçük bir grubun mevcut iktidarı devirerek onun yerine geçmesini tanımlayan bir kavramdır. Batı kaynaklarına göre Romalılar arasında ilk darbe girişimi Cicero’nun Senato başkanlığı yaptığı 63 (OZÖ= ortak zaman öncesi)

yılında Catiline adında senatoya seçilemeyen asillerden biri tarafından eski askerlerden, kölelerden, köylülerden topladığı birliklerle gerçekleştirilir. Cicero, Catiline hakkında senatodan ihanet kararı çıkarıp sıkıyönetim ilan ederek onu yenilgiye uğrattı. Bu girişimden sonraki dönemde Romalılar arasındaki iktidar mücadelelerine atıfla Tacitus, Roma dışında da imparatorluk kurulabileceğini belirtmek için “imparatorluğun sırrı ifşa oldu / *evulgato imperii arcano*” demişti. Geçmiş zaman darbe benzeri isyanların gerekçeleri gerçek mağduriyetlere dayanıyor olabilir. Ancak modern darbeleri başlatan gerekçeler, daha ziyade gerçeğin kavramlaştırılmasında yatar.

Avrupa’da modern darbelerin ilk örneği 1789 Fransız İhtilali olmuştur. 1790’larda Paris’teki Osmanlı sefiri, yapılan katliam, kıyım ve talanları, hatta yıkılan kiliseleri bile hüznle anlatır. İmparatorluklarının sonunun geldiğini müjdeleyen bir tarihi bir dönüm noktası olarak görülen Fransız İhtilali ile soya dayalı saltanat ortadan kalkacak ve iktidarı daha geniş bir zümre, daha doğrusu şehirli ya da burjuva sınıfının iktidarı kurulacaktı. Daha sonraki pek çok modern toplu isyanlar ve ayaklanmalarda halk hareketi olan Fransız İhtilali’nin bayrak kelimeleri olan ‘hürriyet ve eşitlik’ gibi kavramlara atıfta bulunulur. Ekim 1917 Bolşevik İhtilali de toprak sahiplerinin zulmüne karşı yoksul Çarlık Rusyası köylülerin isyanı ile başlamıştı. Sonuçta toprak sahiplerinin elinden alınan çiftlikler bürokratların denetimindeki kolhozlara çevrildiği için mujiklerin hayallerindeki araziler bir yıldız oldu, ekinlerini biçtikleri orakları da bayraklarını süsleyen simge olarak hayallerine renk kattı. Darbelerin fitilini ateşleyen kavramlar ile sonuçları arasında daima yaldızlı kelimelerle kapanmayan derin boşluklar oluştuğu söylenebilir.

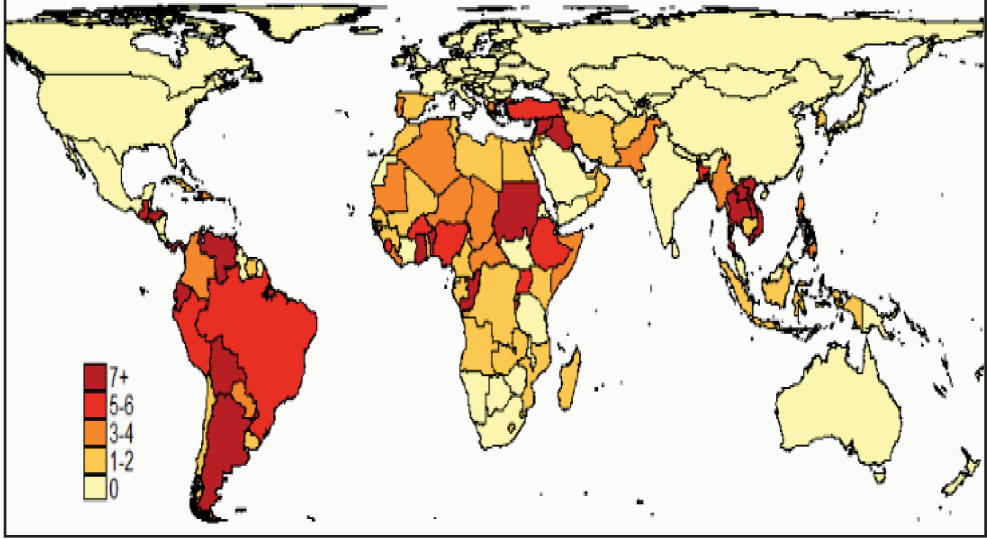
Hürriyet halka yol gösteriyor: Eugène Delacroix'un tablosu.

Mesela 1930'lu yıllara kadar Avrupa'daki çeşitli ülkelerde ulusal meclisleri ortadan kaldırmaya matuf sağ ve sol siyasi grupların darbe girişimlerini ele alan Curzio Malaparte¹, toplumsal bir hareket olarak başlayan bu darbe girişimlerinin demokratik seçim süreçlerini etkisiz kılarak iktidarı ele geçirmek amacıyla başvurulmuş yöntemleri tahlil eder. Klasik darbelerin başarılı olmasının ön şartı, silahlı kuvvetler, polis ve diğer güvenlik güçlerinin tamamen veya kısmen ele geçirilmesidir. Darbelerin yakın hedefi daima tepeden aşağı iktidar değişimidir; aslında sadece mevcut yönetimi bir hamlede indirerek yerine başka şahısların iktidar gelmesidir. Ona göre darbeleri ihtilallerden ayıran da budur. İhtilallerin aksine aslında küçük bir grup hareketi olan darbeler, şiddet ve kanlı eylemleri meşru göstermek için kendisini ihtilal ya da devrim olarak ifade eder. İhtilaller genellikle toplumsal, siyasi ve iktisadi şartlarda köklü bazı değişimler talebiyle sayıca geniş bir topluluk tarafından gerçekleştirilen iktidar değişimi olarak tanımlanır. Darbeciler ise gayri memnun kitlelerin desteğini elde etmek uğruna bu eyleme başvurdukları iddiasıyla geniş kitlelerin zihniyetini ve algısını değiştirme yolunu seçer. Eğer başarılı olursa fikri ve sosyal kargaşadan yararlanma yolu seçilir. Aslında darbeler bir ulusun temel toplumsal, iktisadi siyasetini değiştirmez, hatta mevcut siyasi gruplarla güç paylaşımına da gitmez; kendi güç merkezini oluşturmaya çalışır. Britanica sözlüğü, darbelerin ülkelerde köklü siyaset değişimi getirmedeğini iddia eder. Bu varsayımlar Batılı sömürgeci bir geçmişi olan devletlerin bakış açısını yansıtır ve darbelerin ancak statükodan sapma eğilimindeki iktidarlara karşı yapıldığını öne sürer.

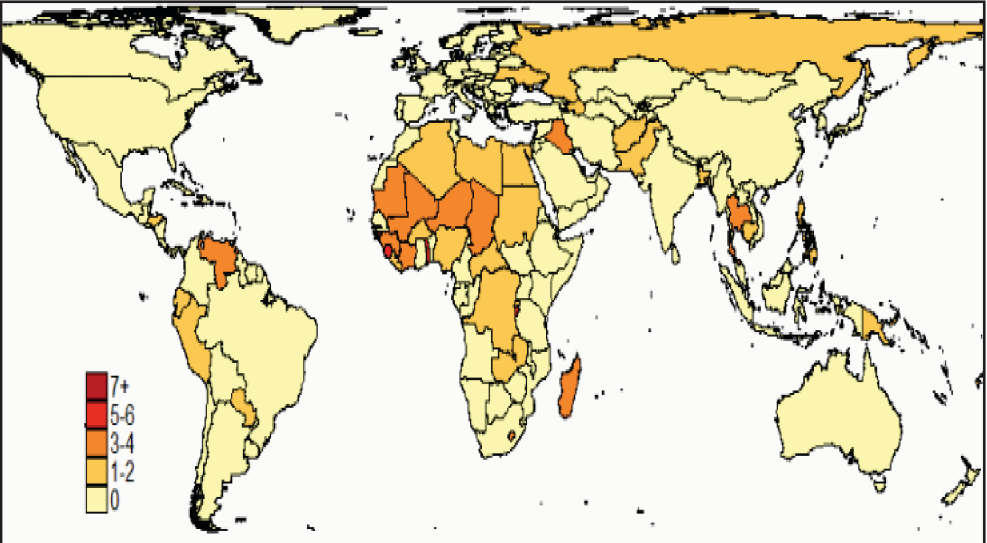
Sosyal bilim ve siyaset bilimi kavramı olarak devrimin tanımı da darbe ile alakalıdır. Bu tanımlara göre, iktidar kademesinde, muhitinde ve yapısında kalıcı, ani ve dolayısıyla da şiddete dayalı değişimdir. Her halükarda, darbe ya da ihtilal, iktidar değişimine yol açanlar ile sonuçlarından yararlanan farklı olabilir. Darbeler yapılış şekli açısından askeri hiyerarşi içinde ya da tanınmış bir siyasi liderin önderliğinde gerçekleştirilebildiği gibi, lidersiz, ya da kendisini son ana kadar gizleyen şahısların, gizli bir zümrenin yönettiği bir hareket olabilir. Bunlar çoğu zaman toplumda tanınan kişiler olmayabilir, ancak başka bir otoriteye sadakatlerinden başka bir marifeti olmayan kimseler tarafından da darbe girişimleri olabilir. Çağdaş siyasetin kuvvetler ayrılığı ilkesine dair tartışmalar arasında kendisine dördüncü bir güç konumuna yükselmiş bürokrasi ya da bilginin yönetim ve denetim araçları olarak medya hakimiyeti sayesinde beşinci bir güç konumunda bulunan çevrelerden önemli bir kesim kendilerine paralel bir iktidar alanı oluşturmayı başardığı bir çağda sürekli devrim hayalini canlı tutmak için çeşitli söylemler geliştirmek mümkündür. Bu söylem üstünlüğünü elinde tutabilenler kendi milletleri kendilerinin belirlediği kıvama gelinceye kadar eğitilmeye muhtaç bir kitle olarak yaşamaya mahkum kalabilir. Her şeye rağmen modern darbelerin etkilemeyi hedeflediği unsurlar şöyle sıralanabilir: Milletın kurumsallaşmış yapısı olarak devlet; millet iradesini

1 Curzio Malaparte, *The Technique of Revolution*, Morris Productions, 1932.

ve rızasını temsilen devlet işlerini tedvir eden siyasi bir güç olarak iktidar; siyasi bir birlik olarak millet; devletin denetimine verilmiş olan milletin meşru gücü olarak silahlı, kolluk ve emniyet güçleri, meşruiyet aranacak bir merci olarak dünya kamuoyu.

Tablo 1. 1950-1989 Soğuk Savaş Dönemi Darbeler.

Tablo 2. 1989-2014 Soğuk Savaş Sonrası Darbeler.

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, dünya kamuoyunun darbeleri önlemekten ziyade onaylamak zorunda bırakılan bir kitleye dönüştüğü söylenebilir. Aksini iddia edenlerin, bu haritada gösterilen darbelerin ilgili ülkelerdeki halkın refah ve mutluluğuna katkısına dair somut veriler sunması gerekir.

3. Türkiye'deki Darbeler ve 15 Temmuz

Milletin iradesi ile darbecilerin beklediği sonuca ulaşamadığı 15 Temmuz darbe girişiminde, yukarıdaki şartların oluşmadığı, toplumsal ve siyasi şartların hiçbirinin köklü bir değişimi gerektiren bir safhada olmadığı bir dönemde başlaması dikkat çekicidir. O halde bu darbe girişiminin kaynağında bir zihniyet ve kültürel tahribatın varlığı farzedilmelidir. Yine bu girişimin dünya kamu oyunundan aldığı destekten cesaret bulduğu aşikardır.

2013 yılında Gezi Parkı olaylarından itibaren geniş medya ağları tarafından başlatılan kampanyalarla George Orwell'in 1984 romanındaki kurguyu tersine çevirerek üretilen taklit bir söylem tekrarlanmıştır. Sanki bütün dünyada her yer güllük gülistanlık iken, sadece Türkiye'de adeta herkesi ve her şeyi gözetleyen, denetleyen ve baskı altında tutan devlet Orwell'in "Büyük Abi" karakterini temsil ediyormuş gibi bir söylem yayılmak istenilmekteydi. Bu dönemde, dünyanın diğer yerlerinde özgürlük ve refah içinde yaşadığı varsayılan insanların, Türk halkının büyük bir baskı altında yaşadığı yalanına inanmalarını sağlayarak uluslararası kamuoyunu etkileme çabaları yoğunlaşmıştı. Aynı yılın 17-25 Aralık haftasında bu defa doğrudan hükümeti ve ülke ekonomisini hedef alan sahte soruşturmalarda daha sonraki silahlı darbe girişimine psikolojik hazırlık ve gerekçe oluşturmak amaçlandığı ortaya çıkmıştır.

15 Temmuz sonrası bu yalanların gerisindeki örgüt içinde "abi" ünvanı ile kod adı 'dayı' olan elebaşları FG'den talimat alan ve onu da yönlendiren daha büyük 'Büyük abiler' yörüngesinde olan bir yapının varlığı ifşa oldu. Destek aranan dünya kamuoyu ve etkili çevrelerden alınması muhtemel bazı talimatlara da güvenerek milletin kendilerine emanet ettiği silahları, millete doğrultarak ülke yönetimini ele geçirmeyi hayal ettikleri günün geldiğine inanan paralel devlet yapılanmasının bürokratları 15 Temmuz 2016 akşamı faaliyete geçti.

15 Temmuz 2016 Cuma gecesi büyük Türk milleti FETÖ terör örgütünün başlattığı kanlı darbe girişimi karşısında daha evvel dünyada eşi benzeri olmayan bir direniş gösterdi. Yarım asırlık bir hazırlık içinde olan örgüt, Silahlı Kuvvetler içine yerleştiği bir şebekeyi yöneten bu sivil darbecilerin varlığı da böylece milletimizin direnişi ile gerçek yüzünü ifşa etmiş oldu. Bayrağı için, vatani için devleti ve demokrasisi için; evlatlarının istikbali ve ülkesinin istiklali

için yüzlerce vatandaşımız şehitlik mertebesine yükseldi. Türkiye Cumhuriyeti Devletine ve millete karşı girişilen bu hain FETÖ darbe girişimi, memleketin her köşesinden 251 şehit verilerek 2 bin 194 yaralı vatandaşın canı pahasına gelişmiş silahlara karşı silahsız bir halkın çıplak elleriyle karşı durduğu şanlı bir direnişle önlendi. Bundan 36 yıl önceki 12 Eylül 1980 silahlı darbesinden sonra ilk defa dini bir cemaat kisvesi ile ait olduğu topluma yabancılaşan, milli, manevi ve insani değerlere karşı duyarsızlaşmış bir zihniyetle hareket eden hain bir topluluğun mensupları tarafından silahlı bir darbe girişimi gerçekleştirilmiştir.

Hainlerin 15 Temmuz'da ortaya koyduğu bu darbe ve işgal girişiminin, iktidar değişimi ile sonuçlanmış veya teşebbüs halinde kalmış diğer darbelerden farkı gerisinde "sivil" görünümlü olup, milletin tarihi ve dini değerlerini istismar ederek yaygınlaşan bir zihniyetin gerçek yüzünün ifşa olmasıdır. Bu darbe girişimine hazır hale gelmiş olan zihniyetin mensuplarından oluşan FETÖ örgütü, içeride İslam'ın temsilcisi rolünü çalarak öteki dinlerin kurumsal temsilcileriyle yürütülen 'diyalog' faaliyetleriyle de dış dünyada kendisine tanınırlık, meşruiyet ve destek sağlamıştır. Taklit yoluyla Türk-İslam geleneğine uyarlanmış veya "sivil yapının lider kadrosuna doğrudan sufle" edilmiş yeni çağ dinlerinin temel öğretileriyle şekillenen bu çarpık zihniyetin çözümlenmesi büyük önem arz etmektedir. Birkaç ana başlık altında özetlenebilecek bu zihniyetin belli başlı özellikleri vardır. FETÖ, uzun yıllara yayılan faaliyetleri, mensuplarında tarihsizleştirilmiş, yabancılaştırılmış, insani değerlere hissizleştirilmiş bir kişilik oluşturan bir söylem ve anlatım metodu sergilemektedir. Bu yapının 1960 darbesinden hemen sonra başlayan ve yarım asırlık bir hazırlık safhasında bu zihniyetle yetişmiş mensuplarıyla 15 Temmuz 2016'da fiili bir darbeye kalkışılması önce bu hain örgütün yakın geçmişine odaklanmayı zorunlu kıldı. Ancak hadiseye katılan failerin belirlenmesi için yakın geçmişe bakmak zorunlu olsa da, örgütün geçirdiği uzun hazırlık dönemindeki eylem ve söylemlerin çeşitli açılardan analiz edilmesi de öğretici olacaktır. Bu örgütün uzun hazırlık evresinde kullanılan dil ve ifadelerden seçilen bazı örnekler bile milletimizin, tarihini, kültürel değerlerini ve en önemlisi de halkın ekseriyetinin dini inançlarını müphem ve kapalı bir anlatım üslubu ile esas gayesini gizleyerek istismar ettiği ortaya çıkmaktadır.

Türkiye, Osmanlı'nın son döneminden itibaren silahlı veya silahsız kalkışma ve darbelerle iktidar değişimine zorlanmış ve maruz kaldığı silahlı darbelerden millet olarak büyük acıların yaşandığı bir ülkedir. 15 Temmuz hain FETÖ darbe kalkışması ve darbe girişimi silahlı olmak bakımından askeri darbelerle ortak yanı olmakla birlikte, Türk milletinin direnişi ile karşı konulan ve sonuçsuz kalan son darbe olması itibarıyla diğerlerinden ayrılır. Öncekilerden millet iradesini temsil eden siyasi bir lider olarak Cumhurbaşkanı'nın çağrısıyla harekete geçen geniş halk kitleleri tarafından durdurulan kalkışmanın gerisindeki sivil yapılanmanın dini bir söylem üzerinden uzun yıllara yayılan bir hazırlık içinde olduğunun açığa çıkması bakımından diğerlerinden ayrılır. Burada

FETÖ terör örgütünün dini bir topluluk hüviyetine bürünüp halk arasında asıl amaçlarını gizleyerek yürüttüğü aleni faaliyetlerde kullandığı dini kavramların ve üslubun kaynağında yatan taktikleri, açık veya kapalı destek bulduğu, hatta örnek aldığı, Batı menşeli yeniçağ dini yapılarıyla benzerliği üzerinde durmak gerekir. FETÖ yıllarca bir yandan İslam'ın inanç, ibadet ve manevi ilkelerini çağrıştıran ifadeler kullanarak tarihi, kültürel ve ahlaki değerleri istismar ederken öte yandan kullandığı söylem ve anlatılarla esas gayesini gizlemeyi sağladığı gibi aynı zamanda da etrafında toplanan bağlılarının halk arasında Müslüman kimliği ile tanınmasını sağlamıştır.

FETÖ'cü aldığı bir emirle neden halkına ve devletine karşı savaşı göze aldı diye sorulursa cevabı çağdaş faşizmin de komünizmin de hayranlık duyduğu bir metaforu kullanan Hegel'in savaş tanımında aranabilir: "*Savaş, özgürlüğün ötesinde bir şey adına risk alınan bir faaliyettir*"². Hegel'in köle-efendi ilişkisini kullanarak özgürlüğün kökenindeki çelişkili durumu yaptığı izah Fetö mensupları için de geçerlidir. Çünkü bağlılarının 'hoca' ünvanı ile yetinmeyip bir de 'efendi' ile tamamlayıp hitap ettikleri FG'yi "hem siyasi hem de psikolojik bir imge" olarak görmeye başladıkları anlaşılıyor. Efendilerine psikolojik olarak bağımlı köleler, yerine getirdikleri "hizmet" ile emek ve çalışma sayesinde bütün insanların özgürleşeceği fikrini kutsayan Marksistlerle; ölümden kaçarak köleliğe razı olan ve böylece iradesini teslim ettiği ölüm korkusuyla daima güçlüden yana tavır alan faşistlerle işbirliği yapmalarına şaşırılmamak gerekir. 15 Temmuz'da kendi hayatını riske atan millet evlatları olmuştur. Onlar iradelerini temsil eden otoriteye korku ile değil gönüllü olarak uydukları için özgürlüğün de ötesinde gördükleri insani değerler için, milletin bekası için ve kendi onurları ve ebedi bir hayat için riske aldılar, şehadet şerbetine kavuştular.

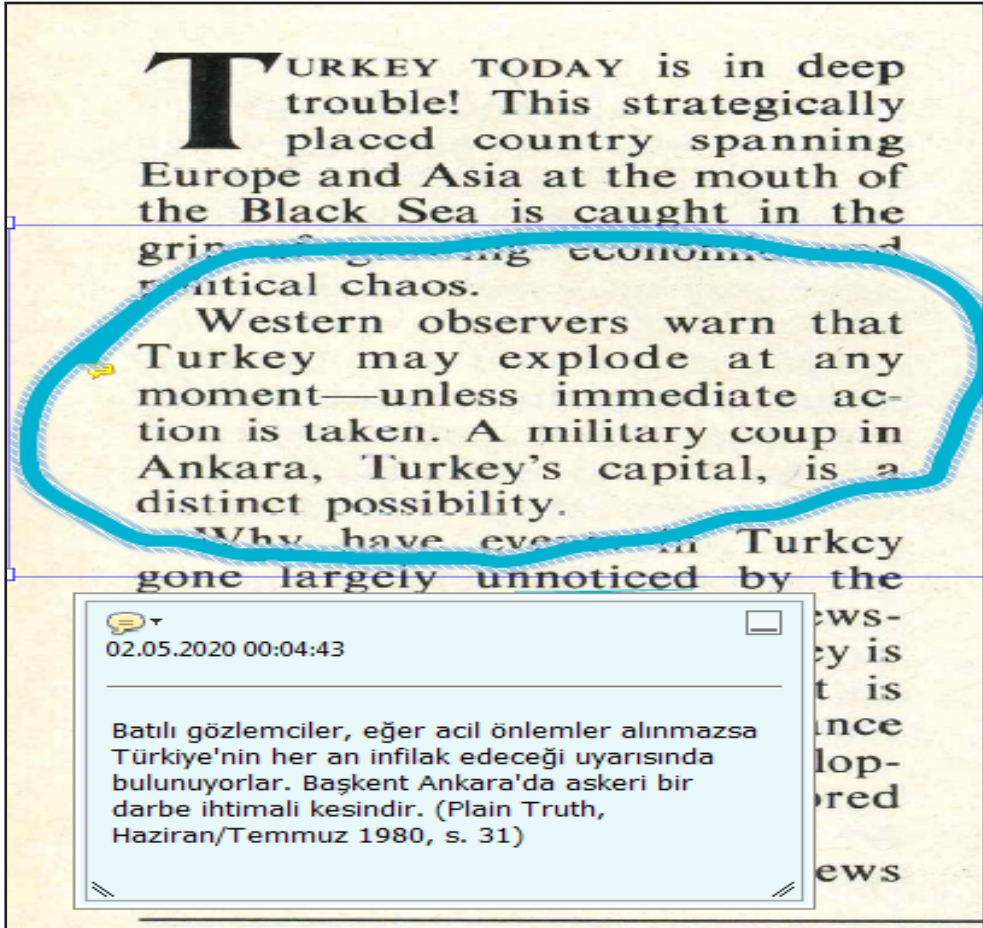
27 Nisan e-muhırası, 28 Şubat, 12 Eylül, 12 Mart ve 27 Mayıs tecrübesini yaşayan millet aynı zamanda darbeler arasındaki bazı benzerliklerin tesadüf olamayacağını görececek bir basirete sahiptir. 12 Eylül 1980 darbesi "*bizim çocuklar başardı*" diye sevenlerin tanıklığı ile dışarıdan alınan destekle anılmadı. 12 Eylül darbesi Haziran 1980'de iki-üç ay öncesinden ABD ve İngiltere'de basılan (evanjelist-spiritüalist) bir dergi tarafından ilan edildi³.

2 G. W. F. Hegel, *The Phenomenology of Mind*, trans. by J. B. Baillie, New York: Harper and Row, 1967, s. 233.

3 1934'te Tanrı'nın Radyo Kilisesi'nin kurucusu Herbert W. Armstrong tarafından yayınlan ve daha sonra Tanrı'nın Dünya Çapındaki Kilisesi (WCG)'nin aracılığı ile tüm dünyada dağıtılan aylık bir dergiydi. The Plain Truth adı geçen kilisenin himayesinde ücretsiz olarak yayılan bir haber dergisine dönüştü. Dergi genellikle İngilizlerin ve Britanya adaları sakinlerinin İsrail'in kayıp onuncu kabilesinin soyundan gelen torunları olduğu mesajını işleyen ve bunun için Kutsal Kitaptan kehanetler ve sözde bilimsel kuramlar yayınlardı. Derginin arşivi: <http://www.herbert-armstrong.org/Plain%20Truth.html>

12 Eylül darbesi sonrası duvarlarda arananlar listesinde olduğu halde çantalarında İzmir’de kaydedilmiş vaaz kasetlerini elden ele dolaştıran üniversite öğrencileri vardı. Sıradan insanların evlerinde olmayan, sadece Almancıların gümrükten rüşvetle geçirebildiği televizyon ve video çalar ile izlenebilen bu kasetlerin izlendiği “ışık evlerinin” kimler tarafından tefriş edildiğini sormamıştır, soramamıştır. Hele yüzbinlerce gencin sağcı, solcu ya da şucu bucu olarak sorguladığı, tutuklandığı hatta bir o taraftan bir bu taraftan idam edildiği bir ortamda “eğitimin ve insan yaşamında eğitimin yerinin bir devlet dairesinde memuriyete girme dışında ne için olduğu konusunda hiçbir fikri olmayan gençlere” paralel din eğitimi vermekle başlayan bir hareket var. Az sayıdaki üniversitenin bulunduğu büyük şehirlere gelen yüksek öğrenim öğrencilerine barınma imkanı sağlamak suretiyle onları ömür boyu kendi batıcı (köktenci evanjeliklerin mesihçi ideolojisini İslami kavramlarla paketleyen) bir sözde dini anlayışa bağlayacaklar. Zaten üniversite eğitiminin hedefleri mesleki olmadığı halde, gençliği iyi yetiştirmek, milli kültürle barışık ve donanımlı iyi vatandaşlık için hazırlamak ve henüz genç olan Cumhuriyet hakkında ve milletimizin tarihteki yeri hakkında daha doğru fikir ve müspet duygular uyandırarak onları günümüzü çağları aşan geleneklere bağlamak suretiyle özgüveni yüksek üretken bireyler kılmak gibi işlevleri de yerine getirmiyordu. Tarih, edebiyat, eğitim, sanat, ilahiyat gibi sosyal alanlarda yüksek öğrenim görenlerin zorunlu olarak yöneldiği öğretmenlik mesleğini öncelikle kendi denetimine alarak daha sonra orta öğretim düzeyinde insan devşirme yolunda hazırlık yapılacaktı. Teknik üniversitelerde farklı bir taktik izleyerek onlar arasında dini semboller yerine sol ve liberal görüşlerle bütünleşerek, milli ve manevi değerlere bağlı muhafazakar çevrelere karşı mesafeli bir yere konumlanıyordu. 1980 öncesi Nurcu öğrencilerin bir siyasi partinin -Adalet Parti- gençlik örgütü olan Hür Genç içinde faaliyet gösterdikleri bilinmektedir. Daha çok din-bilim uyumunu, darwinizme karşı yaratmayı savunmak amacıyla bilimsel konular üzerinden mühendislik ve fen bilimleri alanlarında öğrencilere hitap etmeyi tercih ettikleri dikkat çeker. Ancak dini, tarihi ve kültürel düşünce mirasının sürekliliğine katkı yapacak fikirlere itibar ettikleri söylenemez. Zaten “zamanın yenileyicisi, müceddit” gibi sıfatlar attedikleri Said Nursi’nin kurtuluşun “Garptan” geleceği şeklindeki kehanetini canlı tutmak için geçmişle bağ kurmanın bir anlamı olamazdı.

FETÖ terör örgütüne dönüşecek bu yapının 12 Eylül 1980 darbesi ile başlayan yeni düzenin Türk-İslam sentezine dayanan bir kültür politikası inşa ettiği propagandası aslında şöyle bir ters mantığın hakim olacağına işaret edecekti. Eğer toplumun tarihsel mirasına karşı yürütülen politikalar Türk milliyetçiliği adına eleştirilecek olursa yeni anayasaya göre Atatürk milliyetçiliğine aykırı bulunarak cezalandırılacak; dini geleneğe aykırı uygulamaların İslami değerler açısından eleştirisi ise ‘şeriatçılık’ vb. gibi ithamlara veya suçlamalara ve hatta cezalandırmaya kadar varacaktı. Aslında bu tür tartışmaların odağında din

hakkındaki derin görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Farklı tarihi tecrübelerden hareketle farklı bakış açısıyla dini anlamaktan ve tanımlamaktan kaynaklanan görüş ayrılıklarının uzlaştırılması güçtür. İşte ortaya çıkan yeni dini hareketler veya topluluklar bu tür ortamlarda kendilerine faaliyet alanı bulur.

4. FETÖ'nün Örnek Aldığı Dini Hareketler

FETÖ hakkında 15 Temmuz sonrasında Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından bir rapor yayımlandı. Geç de olsa bu FETÖ örgütünün başındaki FG'nin yazılarını ve konuşmalarını İslam'ın sahih kaynakları açısından ve temel metinler ışığında değerlendiren bölümlerden oluşmaktadır. FETÖ ve DAES'in dini istismar eden terör örgütleri olduğunu teyit eden analizler yer almaktadır bu raporlarda. Bunların dışında itirafçılar ve gazetecilerin ulaştığı bazı belgelere dayalı yazılar ve kitaplar mevcuttur. Ancak gizlilik içinde faaliyet gösteren örgütün açık kaynaklara dayanarak geçmiş faaliyetleri ve gelişmeleri

ortaya çıkaracak çalışmalara ihtiyaç vardır. Örgütün oluşum ve genişlemesine ışık tutacak bilgi ve belgelerin içerikleri kullanılan dil ve üslup açısından tahlil edilmesine de ihtiyaç vardır. Onun kendine özgü bir dille bir zihin yapısı oluşturduğu açıktır. Darbeye kalkışan FETÖ'nün Türkiye'de ve dünyada kendisini konumlandığı bir dini alan bulunmaktadır. Darbe girişiminin milletimiz üzerindeki maddi ve fiziki hasarları yanında asıl dini ve ahlaki değerlerimize verdiği zararın giderilmesi için onun dünya görüşünün tespit edilmesi ve dinimizle sadece tarihi birikim ve asli kaynaklar açısından değil, aynı zamanda amaçları ve bunun dile getirildiği söylem bakımından da gerçek yapısının ifşa edilmesi gerekir.

Tarihi ve geleneksel yaşayan dünya dinlerinin mensuplarınca yapılan tanımları şöyle sıralayabiliriz: "Manevi uyanış, yaşamın anlamını araştırma, ahlaki kemale ulaştırma, toplumda düzeni sağlama, ıstaplardan kurtuluş, adalet arayışı" gibi hedefler gösterilir. Diğer bir deyişle, her dinin farklı bir oluşum ve gelişim tarihi olduğu halde, bazıları bu ortak hedefleri vurgularken dinlere karşı olumlu bir bakışı benimseyerek, bu hedeflere ulaşmasını mümkün kılan inanç ve eylemler bütününden birini içinde yaşadığı toplumsal geleneğin parçası olarak bağlılıkla gösterir. Diğer bazıları kültürel ve tarihi bir olgu olarak kabul, saygı ve red tutumlarından birini tercih edebilir. On dokuzuncu ve yirminci yüzyılın başından itibaren Tanrı'ya veya farklı kültürlerdeki kutsal varlıklara dair inançlara karşı eleştirel reddiyelerin sayısı ve etkisinin arttığına tanık oluyoruz. Özellikle Batı Hristiyanlığının yüzyıllarca süren din savaşları sonucu çok parçalı hale gelişi ile başlayan temelde tarihi bir geleneği temsil eden Katolik Kilisesine karşı gelişen protesto hareketlerinin çeşitliliği ve aralarındaki rekabet dini kurumlara karşı güvensizliği besledi. Bunun bir sonucu olarak dine karşı, çeşitli açılardan eleştirel bakış açısıyla yorum ve açıklamalar getirildi.

Pozitivist, materyalist, rasyonalist düşünce akımlarının bu eleştirilerine rağmen dini gelenekler; toplumsal bir olgu olarak tüm dünyada varlığını sürdürdü. Dini inançlar ve uygulama farklılıklarının uzun ve acı tecrübelerine dayanarak Batıda gelişen bu tartışmanın diğer dini gelenekleri de etkilemesi kaçınılmaz hale gelmişti. Modern bilimin ve özellikle sosyal bilimlerin yükselişiyle birlikte din olgusunu dışarıdan araştırma ve tanımlama çabaları sonucu bazı çevrelerde geleneksel dinlerin kamusal yaşamdaki etkisinin giderek azalacağı hatta tamamen ortadan kalkacağı tezleri kabul görmeye başladı. Bu tezi destekleyen en önemli gelişmelerden biri de elbette, genel olarak toplumlarda geleneksel değerlerden uzaklaşma ve dünyevileşme ya da sekülerleşme eğilimlerinin artmasıdır. Fakat bilim, teknoloji ve demokrasilerde kaydedilen gelişmelerle, dinin anlam ve önemini yitireceği şeklindeki mutlak sekülerleşme beklentisi ve dünya görüşü doğrulanma imkanı bulamadı. İşte bu ara dönemde, bilime dayalı din eleştirilerine, dini tarihe ve toplumsal şartlara indirgeyen yaklaşımlara karşı, çeşitli dini gelenek mensupları arasında uzlaştırmacı, ıslahatçı, gelenekçi fikri savunmalar geliştiği gibi bunlara karşı kayıtsız dini

gruplar olduğu gibi hibrit topluluklar da oluştu. Hibrit toplulukların en dikkat çekici özellikleri; dine karşı bilimin sonuçlarına dayalı aşırı eleştirilerin önemli bir kısmını kabullenerek -geleniğin bir kısmını da terk ederek- öteki dinlerle ortak bir savunma cephesi arayışına girişerek spirtualizmi dini geleneğin seyrine ikame eden toplulukların oluşmasıdır.

Özetle 19. yüzyılın ikinci yarısı ile 20. yüzyılın ikinci yarısı arasında sadece geleneksel din anlayışı değil, çağdaş dünyada dini tezahürler de değişti. Dini kavramları da etkileyen bu değişim sonucu ortaya çıkan yeni fırsatlar kadar tehditlere göre şekillenen eğitim uygulamaları da ortaya çıktı. Din eğitiminin hem ciddi tehditlerle hem de fırsatlarla karşılaştığı iki önemli tarihi dönüm noktası olmuştur. Birincisi sadece Avrupayı etkilen olaylarla alakalı idi. 16. ve 17. yüzyıl boyunca iki asra yakın süren mezhep çatışmaları ve iç savaşlar sonucu oluşan göç dalgalarıyla birlikte onyedinci yüzyılın sonundan itibaren Batı Hıristiyanlığı dünyanın çeşitli bölgelerinde yayılmaya başladı. Daha sonra sömürgeleşme döneminde misyonerlik Avrupalı devletlerin hakimiyet alanını genişletmesine katkıda bulundu. Aynı zamanda yerel gelenekler; sömürge hakimiyetinin kültürel değerlerinin nüfuzuna karşı direnemeyerek değişim, asimile ve yok olmaya yüz tuttu.

İkinci dönüm noktası 20. yüzyılın başlarından itibaren etkili olan komünizmin de beslediği din karşıtı tutumun ve radikal sekülerleşme ideolojilerinin aynı yüzyılın sonlarında çıktığı dönemdir. Bu ara dönemde kapitalist sistem yeni bir hamle ile yaşayan dinler arasında yeni bir husumetin ve sonuçta dünyada medeniyetler arasından insanlığın büyük bir çatışmaya sürükleneceği tezini ortaya atarak kurtarıcı bir rol üstlenmeyi denedi. Bu çatışmayı başlatacak bir dinin ortak düşman ilan edilmesi gerekiyordu ve böylece İslam dini hedefe konuldu. İslam'ın çatışma alanına çekilmesini meşrulaştırmak ve ortak düşmana karşı savaşma arzusu uyandırmak için 'medeniyetler çatışması' kehanetinin sekülerleşmiş çevrelerde yarattığı korkudan yararlanmak için "ılımlı İslam" olarak gösterilen topluluklara ihtiyaç duyuldu. Batı sosyal hayatına hakim olan dünyevileşme kamusal yaşamın meşru alanlarından çekilen, kültürel ve törensel varlığı diğer toplumları etkileyen Hristiyanlıkla da ortak temaları sürekli gündemde tutacak olan bu ılımlı yeni dini gruplar da hedeflenen tek düşman kitleden ayrı tutulacaktır.

Modern dünyada teolojik eğitim için çeşitli zorluklar vardır, bu dört ana zorluk arasında geleneksel din eğitimi müfredatını tehdit etmektedir. Birincisi, bilim ve din arasındaki tarihsel çatışmanın, bilimsel dünya görüşünün nihai zaferiyle sona ereceği tezidir. İkincisi dünyevileşme veya radikal sekülerleşme tezidir. Üçüncüsü, dinin kökenini, toplumsal ve bireysel ideallerin ve insani değerlerin yüceltilerek tabiat üstü varlıklara yansıtılması ile açıklanan tarihsel ve sosyal indirgemeci tezdır. Dördüncüsü, insanlık tarihinde insanın dikkatini gerçeklikten uzaklaştıran, insan tarihinde yabancılaştırıcı bir güç olarak Marksist

din tezidir⁴. Beşinci olarak, insan çatışmalarının ve savaşlarının hayatta kalma mücadelelerinde temel olarak panteistik evrensel doğal dine yol açacak sosyal Darwinist din tezidir.

Sonucusu ise, dine karşı gelişen ancak din benzeri bir öğretiye dönüşen ve en önemlisi de yukarıdaki yaklaşımların hepsini besleyen ilerlemeci akılcılıktır. Din, insanlığın yaşam koşulları karşısında verilen akıl dışı tepkilerden ibarettir ve çağdaşlaşma ile birlikte başlayan aydınlanma sonucu akıl ve bilim ilerlemeyi, maddi refahın artmasını temsil ederken; din ancak insanlık tarihinin ilkel ve geri bir evresini temsil edebilir.

Din karşıtı ideolojileri savunanlar söylemlerini bilim ve teknolojiye dayandırmaya çalışırlar. Çağdaş yaşamın bilimsel ilkelere göre düzenleneceği ve dini inançların zamanla ortadan kalkacağı görüşünü ilk defa Amerikan Pragmatizmi savunmaya başlamıştır. Bilim ve din arasında tarihi bir çatışmanın varlığını kanıtlamak için yazılan iki önemli eser 19. yüzyılda etkili olmuştur. John William Draper ve Andrew Dickson White din ve bilim arasındaki çatışma tezini işleyen iki önemli Amerikan yazardır. 1874'te Draper, *Din ve Bilim Arasındaki Çatışma* isimli eserini yazdı⁵. Bir yıl içinde Rusça da dahil hemen hemen bütün Avrupa dillerine tercüme edildi. Eserin Fransızcasını Ahmet Mithat Türkçeye çevirdi⁶. Ancak bu çeviride o, Draper'ın iddialarına İslam açısından itiraz ve eleştirilerini ayrı notlar halinde yazmayı da ihmal etmedi. Zaten Osmanlı aydınları tarafından, o dönemde Avrupa'da yayılan pozitivism ve materyalizme dayanan din karşıtı görüşlere karşı, İslami eleştiriler ve cevaplar içeren birçok eser yazılmıştır⁷.

4 Hikmet Kivılcımlı, *Dinin Türk Toplumuna Etkileri*, Yol Yayınları, 1979, 2. Baskı, Diyaletik Yayınları, 1994, İstanbul.

5 John William Draper, *The Conflict Between Religion and Science*, New York: D. Appleton And Company, 1875.

6 *Les Conflits de la Science et de la Religion*, Paris: Baillièrre, 1875. Ahmet Mithat, *و ملع عازن و نيزا'ی لیم و دین* (Nizâ'i İlim ve Din), Dersaadet [İstanbul]: Tercüman-ı Hakikat Matbaası, 1313 [1896 veya 1897]. Drapper'ın eserinin sadık bir çevirisini yapan Ahmet Midhat'ın kendisinin iddialarına dair İslami itiraz ve yorumlarını dipnot şeklinde "İslam ve ulûm" başlığı ile ayrıca eklemiştir.

7 Yine Ahmet Mithat'ın *Ben Neyim: Hikmet-i Maddiyeye Müdafaa* (Materyalist Felsefeye Karşı Savunma), İstanbul: Tercüman-ı Hakikat Matbaası, 1308 [1890 veya 1891]; Şopenhaur'ın *Hikmet-i Cedidesi* (Schopenhauer'ın Yeni Felsefesi), İstanbul: 1304 [1886 veya 1887] Arthur Schopenhauer'un Ateizmine Eleştiri); Nâmık Kemal, *Renan Müdafaa-nâmesi*, [Renan'a karşı savunma] İstanbul 1326/1908; İsmail Ferid, *İbtâl-i Mezheb-i Maddiyûn*, [Materyalist Ekolün Yanlıları] İzmir 1312; Cemâleddin Efgânî, *Risâle fi ibtâli mezhebi'd-dehriyyîn* [Materyalist Okulu Yanlılıkları Üzerine İnceleme] (trc. Muhammed Abdüh), Mısır 1894; Harputüzâde Mustafa Efendi, *Red ve İsbat*, [İtirazlar (Dine Karşı) ve Beyan (Dinin)], İstanbul 1330; Ahmed Hilmi, *Huzûr-ı Akl ve Fende Maddiyûn Meslek-i Dalâleti*, [Materyalistlerin Sapmalarına Karşı Akılcı ve Bilimsel Argümanlar İstanbul 1322; Allah'ı İnkâr Mümkün müdür, Allah'ın Varlığını İnkâr Etme İmkânı, İstanbul 1327; İsmail Fennî [Ertuğrul], *Kitâb-ı İzâle-i Şükûk*, [Şüphe Kaldırma Kitabı], İstanbul 1928. Bunlara örnek olarak sayılabilir.

4.1. Tarihsizleştirme

Din araştırmaları alanında tarihi dini geleneklerden seçilen ya da onlara eklenilen öğretiler ve ritüeller etrafında oluşan inançlara “yeni ağ dinleri (new age religions)” adı verilmektedir. Yeni ağ dinleri, İslam tarihinde fırka, mezhep, gibi adlarla anılan çeşitli dini yorum ve anlayışlardan farklı olarak, geleneksel öğretilere aykırı inanç ve uygulamalar olan “sapkın” akımlar gibi tek bir dinden değil, farklı dinlerden melez veya hibrit fikirler etrafında oluşur. İslam dünyasında ortaya çıkan “yeni ağ dinleri” belirli özellikleri ile dikkati çeker. Bunlar ya Musevilik ile Hristiyanlıktan seçilmiş ve her ana akım dini geleneğin de kendisinden saymadığı dinî hareketlerdir (Yahova şahitleri gibi), ya da bu ikisine İslamî bazı öğelerin de eklendiği dinî hareketlerdir (Bahailik⁸ gibi). Yine Hint alt kıtasında Budizm, Hindu ve İslam dininden seçme ğretilelerle ilk deneme Ekberiye hareketidir. İngiliz sömürgesi döneminde Hindistanda Kadıyanilik; İnan da Bahailik Müslümanlar arasından ortaya çıkarılan yeni ağ dinleridir. Bunların ortak yanları İslam dininin temel kavramlarını kullanmakla birlikte kurucu şahsın mehdi ya da mesih olduğu iddiasını bağlananlarda inanç esası haline getirip, dışarıdan Müslüman ancak içeriden farklı dogmatik öğretilere dayanmasıdır. Mesela 19. yüzyılın sonunda başlayıp 20. yüzyılın başında kesin olarak bir ‘yeni ağ dini’ hareketine dönüşen Ahmediyye’nin kurucusu 1901’de kendisinin Müslümanlar için Mehdi; Hristiyanlar için ‘Mesih’ ve Hindular için ‘Krişna’ ilan edecekti. Başlangıçta bütün öğretilerini ve söylemi İslam dinine dayanan ve Müslümanlara hitap eden bu hareketin mensupları, bu ilandan sonra -hatta kendisine peygamberlik dahi atfettiği halde- bile bağlılıklarını sürdürmüştür. nkn Ahmediyye’de biat şartlarından biri de: Talip olan kişinin ‘Vaadedilmiş Mesih’ ile her iyi şeyde ona “itaat etmek şartıyla bir kardeşlik kuracak ve bunu ölümüne kadar sürdürecektir”⁹. Bu hareket daha sonra 1974 yılında Pakistan tarafından İslam dini mensupları olarak değil, bir dini azınlık sayıldı; ancak kuruluş aşamasında kurucusu Gulam Ahmed’e Britanya kraliçesi tarafından çeşitli ünvanlar ve ödüller verildi ve Hindistan Müslümanları’nın temsilcisi olarak kabul edilirler. Bu gün de bu uygulama devam etmektedir.

Osmanlı’nın son zamanlarında bu tür dini hareketlerin ortaya çıkma teşebbüsleri olmakla birlikte, Cumhuriyet döneminde medrese ve tekkelerin kapatılması ve daha sonra “tevhid-i tedrisat” kanuna rağmen din eğitiminde uzun bir süre kesinti yaşanması yeni ağ dini akımları için verimli bir ortam oluşturdu. Bu yeni eğitim sisteminin müfredatında bulunan doğa bilimsel görüşlerle dinî kavramları harmanlayan açıklamalar bu tür hareketlere karşı ilgiyi artırmıştır. Bunun sonucu modern bilimi kullanarak dine hucm eden yayınlara karşı Batıda bu tür akımlarla mücadele eden dini akımlarla işbirliği yapılması doğal karşılanmıştır.

8 İnan’da ortaya çıkan ve merkezi İsrail’de Hayfa’da bulunan mehdilik akımı hakkında bkz: Ethem Ruhi Fiğlalı, *Babilik ve Bahailik*, TDV Yayınları, Ankara, 1994.

9 Ethem Ruhi Fiğlalı, *Kadıyanilik (Ahmediyye) Mezhebi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 1986, s. 194.

4.2. Batı Tarihinden Dini Örnekler

1987 yılında Vatikan'ın Dışişleri biriminde görevli bir rahip Türkiye'de Fullbright bursu ile bir çok ilahiyat fakültesinde dersler ve konferanslar verdi. Bu Cizvit rahibin 2006 Nur Risaleleri hakkında düzenlenen bir sempozyumda görev aldığı ve Türkçe tebliğ sunduğu görülür. ABD Başkanı Clinton'ın da mezun olduğu ve Cizvit tarikatine ait olan Georgetown Üniversitesi'nde 'Inter-Religious Dialogue' merkezinde çalışmaya başlayan bu rahibin FG ile ve Nur Risaleleri topluluklarıyla yakın temas halinde olduğu anlaşılmaktadır. FG'nin Başkan Clinton görevdeyken ABD'ye gittiği de bilinmektedir. ABD ülkedeki farklı kilise ve dini toplulukların faaliyetlerini destekler ve kolaylaştırır. Nitekim adı geçen üniversite büyük askeri üsleri olan körfezde, Katar'da bir kampüs açmıştır. Sürekli Müslüman sufi tarikatları takip eden ve sorgulayan çevreler Batılı dini hareketlerin ve tarikatlerin başka ülkelerdeki siyasi, sosyal ve ekonomik faaliyetlerine gözlerini kapamaktadırlar.

Söz konusu Cizvit tarikatı Endülüs'te kurulmuş ve eğitim ve sosyal içerikli hizmetlerle misyonerlik faaliyetinde bulunarak tüm dünyada örgütlenmiş bir kurumdur. Mevcut Papa ile birlikte tarihte ilk defa bu tarikate mensup bir rahip papalık makamına gelmiştir. Tabii bu tarikat Vatikan'a bağlıdır ve Katolik Kilisesi'nin bir parçasıdır. Kurucusu, Bask dilinde küçük manasındaki 'ayneko' adıyla hayata başlayan Loyola'lı Ignatius (1491-1556)'dır. İsa Cemiyeti adını alan bu tarikatın mensupları Papa'ya bağlılık ve kilise adına misyoner olarak hizmet sözü verirler. Hz. İsa'nın ilah olduğunu inkar ettiği gerekçesiyle bir Müslümanı öldürmekle üne kavuşan bir asker olan İgnatius, tarikate giriş şartlarını belirleyen kuruluş belgesinde "Tanrı'nın bir askeri olarak hizmet" zorunluluğu getirmiştir. Bundan dolayı Cizvitler halk arasında "Tanrı'nın askerleri veya Rabbin leventleri" olarak da bilinir.

FG'nin de yazıya geçirilen konuşmalarında takipçilerine sık sık, 'ruhani timler, 'ışık süvarileri ve rabbaniler' gibi isimler vererek onlardan savaşçı bir ruhla hizmet etmelerini ve 'cennete kavuşan seçilmişler' arasına girmelerini telkin eder. Hatta daha da ileri giderek, takipçilerini yücelterek onlara 'ikinci Sahabe nesli' ünvanı verir ve kendini de "Kıtmir" olarak niteleyerek sözde tevazuu gösterir. Ashab-ı Kehf'in uyuduğu mağaranın girişinde bekleyen köpeğin adı olarak bilinen 'kıtmir' kelimesini anarak adeta onlara Kur'an'da zikredilen seçkin kimselere dahil oldukları ima edilir. Burada başvurduğu kelime oyunu ile de kendisine aslında başka bir Hıristiyan tarikatının, Domikanlığın kurucusunu, Dominic de Guzmán'ı (1170-1221) taklit eder. *Dominicanus* Latince'de Tanrı'ya adanmış, ona hizmete adanmış kişi anlamındadır. Guzman Latince kelime oyunu ile kendisini ve topluluğu *Domini canis* olarak adlandırmıştır: 'Tanrı'nın veya Rabb'in köpeği'. Ortaçağ Avrupasında insanlara büyük bedeller ödeten, uzun süreli bir şiddet ve darbe faaliyeti olan Engisizyon'u başlatan ya da en azından mensuplarının önemli bir rol üstlendiği bir tarikattir.

Doğrudan ve açıktan bir bağlantı kurmanın zorluğunu kabul etmek bile, FETÖ'nün kullandığı bazı Herkül, Atlas gibi kelimeleri ve imgeleri Batı mitolojisinden seçtiği bilinmektedir. Cizvitlerden esinlenerek 'güç ve tevazuu' sembolü olarak da "rabbin askeri ve köpeği" gibi imgelerin onlara dönük olduğu da hesaba katılmalıdır. FG'nin bunu İzmir'deki malikanesinde bir US general mankeni ile çeşitli silah ve savaş araçlarının sergilendiği bir oda hazırlatarak da gösterdiği -bir TV belgeseli aracılığı ile- ortaya çıktı. Bunların sergilendiği odanın tavanını süsleyen büyük bir Davut yıldızı, yedi kollu şamdan, Buda heykeli, haç motifli kılıçlar, vb. gibi diğer çeşitli dini semboller ve güç alametleriyle donatılmış bu odayı gören takipçilerine nelerin ima edildiği 15 Temmuz'da belli oldu. Dini bir topluluk olduğunun sadece dışarıya verilen bir görüntü olduğu aşikar oldu. Kendi tarihine yabancılaştırılarak tarihsizleştirilen kimselerin dünyayı tamamen Hıristiyanlaştırmak görevine kendini adanmış bir tarikatle kurulan ilişkinin tarafların hangisinin amacına hizmet edeceğine göre değerlendirilmesi gerekir. Dünyanın değişen demografik şartlarından ve mali sebeplerle birçok ülkedeki misyonlarını birleştiren ya da küçülerek geri çekilmek zorunda kalan Batılı kilise kendi misyonlarını FETÖ gibi bir organizasyona devretmiş olmaları ihtimali de akla gelmektedir. Bu tür soruları sormayan bir zihniyete bürünen mensuplarının varlığı bu yapının nasıl bir kültür değişimine aracılık ettiğini gösterir.

Yine Franciskanları taklit ederek, böyle bir kültür değişiminde etkili oldukları tahmin edilebilir. Mevcut Papa'nın ünvan olarak ismini aldığı Francis Asisi'nin kurduğu tarikatın amacı da diğer din ve kültürlerle mensup olan toplulukları kültür değişimi yoluyla Hıristiyanlaştırmak olarak belirlenmiştir. Bu gaye ile başvurulacak yöntemi şöyle tanımlarlar: Yeniden mayalamak ve kültür değiştirmek -enculturation. Kendileri hiç bir şey söylemeden muhataplarını dinlerken araya girerek sözlerini Hıristiyan kültürünün kavramları ile yeniden ifade etmelerini sağlanacak ta ki muhatap kendisini tamamen onların kelimeleri ile anlatacak hale gelinceye kadar beklenektir. Böylece Franciskan kendi görevini şöyle tanımlar: Bizden olmayan bir topluluk kendisini Hıristiyan kültürüne özgü kavramlarla ifade edinceye kadar onları değiştirme misyonu. Yani muhatabın meramını anlatırken kelime ve ifadelerinin içeriğini Hıristiyanlık öğretilerine göre tanımlamaya başlayacak, böylece bu çabası sonucu olarak Hıristiyanlığın temel eksenini olan Tanrı'nın insan suretinde yeryüzüne gelişi ve kurtarıcı olarak yeniden beklenmesi ana tema olarak sürekli o kültürün dili ile ifade edilecektir. FG'nin de en çok istismar ettiği konu kıyamet alametleridir. İslam kültüründe bu alametlere dair kaynaklarda çeşitli tevیل ve yorumlar mevcuttur, ayrıca bu yorumların genel bağlamı İslami öğretilerdir. Oysa FETÖ örgütünün yayınlarında kıyamet konusundaki İslami yorumlar kendi bağlamından soyutlanarak, hatta bazı rivayetler saptırılarak Hıristiyan ve Yahudi dini metinlerindeki kehanetleri doğrulamak maksadıyla kullanılmaktadır.

Buna tipik bir örnek FG'nin ve Kilisenin 'dinlerarası diyalog' faaliyetine yüklediği anlamları kıyaslayarak verilebilir. Kilisenin görüşü: Diyalog sadece bir "din değiştirme (conversion)" değil aynı zamanda bir "hidayete erdirmeye, kurtarma (salvation)" çağrısı olmalıdır. Bir konuda görüş ayrılığı olduğunda da, dikkat edilmesi gereken husus, "hakikatin kendisini bir hiyerarşi içinde tecelli ettiğini" karşıya aktarmaktır. Diyalog, sadece yatay düzeyde bir görüş alışverişi, bir fikir teatisi ya da sorunların müzakeresi ile sınırlı kalmamalı; mutlaka dikey bir alışverişi, yani "Tanrı'nın tecessümünü" yansıtmalıdır¹⁰. Kilise kısaca Tanrı adına konuştuğunuzu muhataba hatırlatın, herkes yerini bilsin ve ona Tanrı'nın yeryüzünde sizin aracılığıyla tecelli ettiğini gösterin demeye getiriyor. Buradaki hiyerarşi, Kilisenin ve Papa'nın yetkilendirdiği kişilere verilen bir görevi tanımlıyor. Nitekim kilisenin belirlediği sınırlar içinde Tanrı'nın İsa olarak bedenleşmesinin bir yansımasını ifade eden diyalog faaliyeti FG tarafından da Hz. İsa'nın tekrar gelişine vesile olacaktır, yalnız bir farkla ki o da manevi olarak. Buna dair bir soruya FG'nin verdiği cevap:

"Hazreti Mesih'in bir şahs-ı mânevî olarak inmesini çok uzak görmüyorum. Olabilir, o ruh, o mânâ inebilir. Buna kimsenin itiraz etmeye de hakkı yoktur. Şahs-ı mânevî olarak gelecek demek, bir şefkat ruhu, bir merhamet mânâsı öne çıkacak, insanlar üzerinde bir rahmet esintisi belirecek.. insanlar birbirleriyle anlaşacaklar, uzlaşacaklar demektir. Daha önce de arz etmiştim; diyalog ve hoşgörü adına değişik kiliselere gidilip "Gelin Kur'an'ı beraber okuyalım." deniliyor. Değişik yerlerde "Siz de bizim İncil derslerimize iştirak edin." diyorlar. Bu gidip gelmelerle Kur'an'a göre bir Hazreti İsa inancı çıkıyor ortaya. Kiliseden, Efendimiz'e de inanan, kendilerine "Müslüman İseviler" diyen insanlar çıkabiliyor. Bunu, İseviyetin tasaffisi, mesihiyet ruhunun mukaddimesi saymada bir mahzur görmüyorum"¹¹.

FETÖ'nün diyalog faaliyetlerine yüklediği anlamı manevi olarak Mesih'in gelişi olarak tanımlarken "Müslüman İseviler" adıyla yeni bir dini topluluktan söz etmesi ve kesin bir dil kullanması dikkat çekicidir. Mensuplarının böyle bir iddiayı sorgulayacak bir zihniyete sahip olmadıkları açıktır. Bu tür faaliyetlere tarafların farklı amaçlarla katılacağı öngörülebilir. Ancak asıl sorun söylenenlerin güvenilirliği ve etkisidir. Bu güvenin tesis edilebilmesi ahlaki tutarlılıkla ölçülebilir. Seküler dünya görüşünü benimseyenler veya eşit sayılmayan dini topluluklar arasındaki diyalogdan faydalanacak olanlar asla oraya katılımcılar değil, bunu himaye eden güç sahipleridir, hiyerarşinin tepesinde olanlardır. Ayrıca bu gücü elinde tutanlar, bu tür faaliyetler sayesinde doğa, zayıf ülkeler ve aşağı saydığı kültürler üzerindeki egemenliğini kısaca dünya hakimiyetini sürdürmeye yarayan içi boş gündemleri diğer toplumlara dayatmış olur. Dinlerin temelinde ve onları farklı kılan inançlardan biri olarak Tanrı inancının tarihte tahakküm araçlarından biri haline geldiğini

10 John Paul II, Ut Unum Sint, On Commitment to Ecumenism. Libreria Editrice Vaticana, 1995, (35.paragraf).

11 Mesih Nerede? Mehdi Kim?, Ed. Ömer Çetinkaya, Işık Yayınları, İzmir, 2010, ss. 21-22

savunan Marksizm dinlerin sosyal ve ahlaki öğretilerine dikkati çekmiş oldu. Zaten duyularla Tanrı bilinemeyeceğine göre, Hıristiyanlar katıldığı diyalog faaliyetinde sürekli tanrı anlayışını gündemde tutmaya çalışacaktır. Halbuki ahlaki ve sosyal alandaki dini öğretilerin tartışılması bu alanları terk eden dini otoritelerin bu sorunlara eğilmesi beklenemez. Dini özgürlükler ve ayrımcılık gibi somut sosyal ve hukuki sorunlarda taraf olmayan veya yetkisi olmayan kimselerle müzakerenin ne gibi yararı olabilir ki zaten.

Kültürel çalışmalar göstermektedir ki, toplumlarda günlük davranışlar ve uygulamalar çoğu zaman evrensel hukuka uymayabilir. Örneğin, avcı-toplayıcı topluluklarda bireylerin hayatlarını hem toplumsal değerlere ve hem de doğal şartlara uyumlu şekilde sürdürdüğü gözlemlenir. Oysa yerleşik hayata geçen toplumların ve modern insanın aslında hakiki göçebe olduğu söylenebilir. Çünkü araştırmalar göstermektedir ki, yerleşik hayata geçen insan yalan söylemeyi, farklı değerlere bağlanmayı ve sürekli bunlar arasında uyum sağlamayı kendi avantajlarına çevirmiştir. Sözün gücü kullanılarak “gerçek” farklı insanlar için bile farklı şeyler ifade edebilir. Bir çok kültürde belirsizlik ve muğlaklığın hakim olduğu çeşitli ifade biçimleri ve üsluplar geçerlidir: Deyimler, mecazlar ve kinayeler, teşbihler, kalıp sözler ve bunlara dayanan ilanlar, tanıtımlar, reklamlar gerçeği doğrudan değil, inşa ederek aktarır veya genellikle gerçeği yansıtmak yerine, beklentileri tersine çevirir¹².

FETÖ elebaşının propaganda amacıyla hazırladığı hayat hikayelerinde II. Dünya Savaşı sonrası döneme dair tarihi çerçeveye temas edilmediği dikkat çekicidir. Avrupa devletleri I. Dünya Savaşı'na kadarki dönemde kıtaları ve ülkeleri paylaştığı sömürge faaliyetlerinde Hıristiyan kiliselerinin misyonerlik faaliyetlerinden istifade etmişti. Savaşın kendi aralarında çıkması sonucu misyonerliği ikame edecek ve yerel dinleri de asimile edecek türden faaliyetlerini “spiritüalizm” adı altında örgütlenen derneklerle sürdürmeyi seçti. Mesela Milletlerarası Spiritüalist Federasyonu 1923’de kuruldu. Bu derneklerin faaliyetleri II. Dünya Savaşı ile aksadı. Bu dönemde Hint mistisizminden kadim Mısır kültlerine kadar pek çok motif Yahudi ve Hıristiyan kutsal metinlerindeki kehanetler ortak bir anlatıma dahil edildi. Oswaldt Spengler’in “Batının Çöküşü” adlı eseri sömürgelerde Batıya karşı direniş hareketlerine yeni bir kurtuluş ümidi aşıladı. Çünkü, ‘Batı sanıldığı kadar da güçlü değilmiş’ şeklinde bir kanaat güçlendi. Ancak yeni dalga bir spiritüalist akımın veya yerel kültürler içinden yeni bir dini hareketin başlatıldığına da bu dönemde tanık oluruz. Batı menşeli ‘spiritüalizm’ sömürge ve çevre ülkelerde, yerel dinler ve kültürler ile kendi inançları arasında ortak bir maneviyatın varlığına işaret ederek dünyeviliğe, materyalizme karşı birlikte mücadeleye öncülük rolü üstlendi. Bu sayede Batı’nın zayıflığına inanmayan ve batı kültürüne göre yetişmiş yerli seçkinlerin hem kendi dini geleneklerini hem de yerel kültürle batılı değerleri kaynaştırması kolaylaşacaktı.

12 Hugh Brody, *The Other Side of Eden: Hunters, Farmers and the Shaping of the World*, New York: North Point Press, 2001, s. 7; Edward N.Luttwak, *Coup d'Etat: A Practical Handbook*, Alfred A. Knopf New York, 1969.

5. Spiritüalizm ve Yeni Dini Hareketlerle İlişki

Farklı coğrafyalarda ortaya çıkan spiritüalist akımlar, kısa zamanda onu himaye eden Batılı siyasi ve kurumsal güce göre farklılaştığı için, II. Dünya Savaşı'ndan sonra sömürgelerini kaybeden Batıda yeni adlarla veya yeni oluşan kiliselerle birleşerek ulusal çerçevede örgütlendi. Türkiye'de de II. Dünya Savaşı'ndan sonra ilk örgütlenen spiritüalist hareket yine İzmir'de ortaya çıktı. Bedri Ruhselman tarafından 1947 yılında kurulan "Metapisişik Tetkikler ve İlmi Araştırmalar Derneği" yayını olarak çıkan Ruh ve Madde dergisi ve daha sonra 1980'lerde yayına başlayan "Ruhsal Evrim" gibi yayınlar dikkat çeker. Bunu daha sonra İskender Evrenesoğlu, Adnan Hocacılar gibi çeşitli oluşumlar izledi diyebiliriz. Nur Risaleleri gibi bunların da amacı sayılan bazı inançları bilimsel kavramlarla açıklayan ve çoğu Batı dillerinden çeviri makaleler yayınlamaya başladı.

Bu tarihlerde Amerika'da farklı bir Spiritüalizm hareketi sadece lise mezunu olan Herbert W. Armstrong tarafından başlatıldı. İlk radyo ve daha sonra televizyon vaizi olan Armstrong Hıristiyan Yahudi kutsal kitaplarının kehanetlerini birleştirerek Amerika ve İngiltere'de Dünya Tanrı Kilisesi'ni kurarak örgütlendi. Britanya halkının kayıp İsrail kabilesi olduğu tezini işleterek Hristiyan ve Yahudi dini ibadetlerini birleştirdiği yeni bir dini hareketi başlattı. Bu amaçla kurduğu elçi koleji (Ambassador College) ve aynı adlı bir vakıf aracılığı ile dünya çapında 900 kadar kilise cemaati oluşturdu. *Plain Truth* adlı ücretsiz dağıtılan dergi 7 dilde yayınlanarak milyonlarca okuyucuya ulaştı. Bu dergi Türkçe yayınlanmadı ancak başka adlarla onlara içerik sağlandığına dair bazı karineler mevcuttur. Bu derginin temaları ve resimleri, üslubu ve baskısı ile çok yakın bir benzerlik taşıyan Sızıntı 1979 yılında yayın hayatına başladı.

12 Eylül Darbesini iki ay öncesinden haber veren *Plain Truth* dergisinin işlevini 15 Temmuz'dan önce Sızıntı dergisi aracılığı ile verilmesi tesadüf sayılabilir mi? Haziran/ Temmuz sayısında Tevrat kehanetlerine göre dini-siyasi propaganda yapan bu derginin Amerikan Protestan Kiliseler Birliği'nin bir üyesi olması ayrıca dikkat çekicidir. Armstrong, FG'den çok daha önce bir Dünya Kilisesi kurmuştu. Bu kilise Enver Sedat'ın Sina'da içinde üç dinin ibadethanesi bulunan bir kültür merkezi projesi için Ambassador Vakfı'ndan mali destek istediği kaydedilmiştir. Bu projenin daha sonra FG tarafından Türkiye'de de uygulamaya konulduğu bilinmektedir.

Sızıntı Dergisi, Şubat 1979 ayında, kapağında ağlayan çocuk fotoğrafı ve "Uyan Uyan" şiirinden alıntı yapılarak "Merhametin yok diyelim nefsin, merhamet etmez misin evladına" sloganıyla yayın hayatına başlamıştı. Sızıntı dergisinin 2016 Mayıs sayısında kapak resmi olarak, açık bir kapının ardından çiçekler arasında görünen haki kıyafetli bir kişi için "Aç kapıyı, haber var, ötenin ötesinden. Dudaklarda şarkılar, kurtuluş bestesinden" sözlerini yayınladı. 2016

Haziran sayısı ise “Kırılır da bir gün bütün dişliler, döner şanlı şanlı çarkımız bizim” ifadeleri yer aldı. 26 Temmuz 2016’da yayımlanan bağlılarına verdikleri mesajda ‘dünyanın, insanlığın ve ülkenin içinde bulunduğu durumun kötüye gittiğine ve daha da kötüleşmeden birilerinin buna müdahale etmesi gerektiği’ şeklinde kapalı ifadelerle verilir. Burada amaç, somut siyasi mesaj vermemek ve dikkati üzerine çekmemektir. Alt mesaj ise, muhataplarına ‘kötülüğü ortadan kaldıracak’ kişilerin kendileri olduğu inancını oluşturmaktır.

Bu süreç; sınanma ve test edilme sürecidir. Bağlılarından bu inanca sahip olduklarını gösterenlerin çeşitli görevlerle sınanırları anlaşılmaktadır. Bu tür sınanma yöntemlerinin gizli veya kült topluluklarında eski zamandan beri uygulandığı sanılmaktadır. Tarihte bilinen örneklerden biri Makedonyalı İskender’dir. Babası tarafından Mısır’a eğitim alması için gönderilen İskender, oradaki gizemli bilgiyi öğreten kült toplulukların deneme ve sınamalarını geçemediği için hiçbir cemiyet tarafından öğrenciliğe kabul edilmemiştir. Bunun üzerine babası Filip, Aristoteles’i bularak, oğlunun eğitimini tamamlamasını sağlamıştır. Bağlılarının sadece yüzde onunun çözüldüğünü taraftarlarına anlatan FG bununla onlara mesaj vermekle birlikte yöntemlerinin başarısına da güvenini açığa vuruyor olmalı.

Bağlıları eylem adamına dönüştürmek için iki hedefin seçildiği anlaşılmaktadır. Birincisi bağlının, liderin ya da önderin kurtarıcı rolüne şüphesiz inanması; ikincisi ise, bağlının mutlaka içinde bulunduğu şartları hak etmediğine inanması. Dolayısıyla FG bağlısının da kendisinin kurtulmak istediği olumsuz şartlara ve vasıflara sahip olduğuna inanması gerekir. Bu şartlar günahkarlık, suçluluk duygusu, yoksunluk, iş, meslek, eğitim alanlardaki eksiklik duygusuna kadar bir çok kaynaktan beslenir. Eğitimin meslek, iş ve gelir getireceği algısı ile eğitim alanına odaklanan faaliyetler sayesinde hem mali kaynaklarını artıran hem de kendisi istihdam yaratan FETÖ için uygun bir gelişme ortamı oluşmuştu. Dini söylem ve alametleri FG dışında kimsenin kullanmadığı dikkat çekmektedir. Böylece otoritenin ve bilgi kaynağının tekliği garanti altına alınmış olur.

FG’nin İzmir’e bir vaiz olarak geldiğini düşünürsek bu konudaki deneme ve sınamaları 10-15 yıl dikkat çeken bir etki bırakmamıştır. Sonradan anlatılanlara bakılacak olursa, Diyanet görevlisi olarak dahi çalışırken resmi görevine paralel bir vazife üstlendiği anlaşılıyor. Bu faaliyetler arasında, şehir dışında çocuklar için yaz kampı düzenlemek önemli bir yer tutar. Bu kamplarda Kestanepazarı Kur’an Kursu’na gelen öğrencilerden daha fazla öğrenci olduğunu kendisi ifade ediyor. Burada dikkat çeken husus, şehirlerdeki kurslara gelemeyecek olan kimselerin ayağına giderek insan kaynağını artırma çabasıdır. 1966’da İzmir Yüksek İslam Enstitüsü’nün açılması FG’ye alan açmıştır. Kestanepazarı’ndan yetişen öğrencilerden bazıları burada yüksek öğrenime başlayınca, onların meşru tahsil ile elde ettikleri bilgi ve kazanımları, kendi eksikliğini ve cehaletini kapatmakta kullanabilecektir. Böylece bu öğrencilerin hepsi -Diyanet’in açtığı

sınavdan 30 almış olarak- birden bire büyük alim muamelesi görmeye başlıyor ve yüksek din öğrenimi tahsil etmiş kimselerin hocası konumuna yükseliyordu. Bu yönüyle, bu vasıflardaki birisi Yüksek İslam Enstitüsü veya İlahiyat öğretim görevlileri arasında, hatta medreselerde böyle bir payeye ulaşılabilirdi. Hoca kelimesinin çok anlamlılığına sığınarak bu öğrenciler aracılığıyla esnaf ve serbest çalışan vatandaşlar arasında bu çekirdek kadronun yardımıyla sağlanan güven sayesinde dini bir topluluk görüntüsü vermeye ve örgütlenmeye başladığı anlaşılmaktadır. 1982'den sonra yeni üniversitelerin kurulması ile sadece bunların bünyesinde açılan ilahiyat fakültelerine değil, diğer birimlere de yöneldiği kesindir. Dini bir topluluk olarak tanınmasında etrafında topladığı bu dini tahsil yapmış çekirdek kadrodan yararlandığı açıktır. En yakınındaki ilk kuşak İlahiyatçılardan bazıları üst yönetime çekilirken yeni kuşak arasından sadakat gösterenlerin FG'nin yazı ve konuşmalarına kaynak sağladığı tahmin edilebilir. Çünkü FG'nin hiçbir kamuya açık mecrada doğrudan konuştuğu görülmemiştir.

12 Eylül 1980 sonrası doğrudan küçük yaşta öğrenci yetiştirme imkanı ortadan kalktığı için yeni kuşak bağlularını İlahiyat mezunu olanlar arasından seçer. Bunların bazılarını doğrudan yanında vazife verdiği ya da akraba evlilikleri ile kendisine bağladığı anlaşılıyor. Mesela gazetede yayınlanan yazıları, onun adına yazan A. Kurucan gibi ya da darbenin sivil yöneticisi olarak görevlendirilen Adil Öksüz gibi ilahiyatçıların varlığı açık kaynak bilgilerden ortaya çıktı. 1960 darbesi sonrasında faaliyete başlayan FG, daha sonraki 50 yılda ülkemizde ve dünyada gerçekleşen darbelerin neresinde durmaktadır? Bu süre zarfında Türkiye'de de açık ve kapalı birçok darbe olmuş, bunların her birinden güçlenerek çıkan FG olmuştur. Halbuki Türkiye'deki darbelerin en önemli gerekçeleri arasında dini hareketler gösterildiği halde, dini bir hareket görüntüsü veren FG ve etrafındaki mensupları sayı ve etki alanı bakımından genişlemiştir.

Bu genişlemenin ve FG taraftarlarının etki gücündeki artışı sadece darbeden önceki yıllardaki kamudaki etkinliklerinin artışı ile açıklamak yanlış olacaktır. Bu hazırlığın kamuya 'hizmet' amacı taşımadığı ve teşebbüs halindeyken millet iradesine çarpan ve gayesine ulaşamayan 15 Temmuz darbe girişimi FG mensuplarının esas gayelerini ifşa etmiş oldu: Millet iradesini vesayet altına almak ve küresel bir siyasi düzene eklemesidir. Böylece Cumhuriyet'in temellerinden birisi olan tam milli hakimiyet ve bağımsızlık ilkesini açıkça ihlal eden bir harekete evrildiği açığa çıkacaktı.

FG hareketinin 7 Mayıs ile 12 Mart arasındaki dönemi Nurculuk içinde kadrolaşma dönemi, 1971 ile 1980 arasında bu hareket içinde yeni bir kuşak oluşturarak söz sahibi etkin bir konuma geldiği anlaşılıyor. Köprü, Sızıntı, Yeni Ümit, gibi dergilerle etkili grup içi yayınları genişleterek, 1984 yılında Zaman gazetesinin kurulması ile toplumsal ve ekonomik zemini genişletmeye 1980 darbesi sonrasında başladığı görülmektedir. Ancak darbeci bir zihniyetin

hazırlık safhası, Türkiye'deki bazı dini hareketlerle, spiritüalist akımlarla ve özellikle Said Nursi'nin risaleleri ile kurduğu ilişkiden çıkarılabilir. FG'nin kendisini vaizlikten başlayarak yüksek bir dini misyon üstlendiği ve bunun hazırlığının 1965'teki mektuba bile açıkça yansıdığı ortadadır. Kainat İmamı diye adlandırılan makamla da yetinmeyeceğinin o zamandan öngörülmesi elbette mümkün değildi.

6. Yarım Asırlık Hazırlık

“Kırklareli 6 Mayıs 1965

Aziz ve Muhterem Patrik Şinork Kalustyan,

Esasen bütün milletler ve insanlar kardeşirler. Çünkü hepimizin büyük anası Hazreti Havva, dedesi Hazreti Adem'dir.

Bütün insanlar fanidir. Binaenaleyh mahdur[t] ömürleri müddetince hoş ve kardeşçe geçinmek lazımdır.

Bütün dinler, bilhassa semavi dinler insanlara daima iyilik hoşgörülük tavsiye etmektedir. Musevilik, Hıristiyanlık dinlerinin esasları birbirine çok benzemektedir. Semavi dinleri bize tebliğ eden Peygamber dediğimiz büyük insanların müşterek dedeleri Hz. İbrahim Aleyhisselam'dır. Binaenaleyh insanların din ve milliyet ayrılığından bahsederek birbirleri aleyhine düşmanca hareket etmeleri yersizdir. İnsanlara daima müsamaha ve iyilik emreden büyük insan büyük Peygamber Hz. İsa Aleyhisselam[in] bir mümessili sıfatıyla bu makamda bulunmanız bana ve Müslüman alemine onur vermektedir. Çocukluk ve meslek hayatımda tanıdığım birçok Ermeni aile ve şahsiyet vardır. 1915 yılında Ermenilere yapılan büyük soykırımını lanetle yad etmeden geçemeyeceğim. Öldürülen, katledilen insanların içerisinde ne kadar büyük insanların bulunduğunu derin bir hassasiyetle okuyor, onları saygıyla anıyorum. Büyük Peygamberinizin Hz. İsa Aleyhisselam'ın çocuklarının, Müslüman geçinen cahil insanlar tarafından katledilmesini esefle kınıyorum.

Bu vesile ile zatı alinize sonsuz teşekkürlerimi sunar, bu toprakların değerli çocukları olan Ermeni yurttaşlarımızı, Rum vatandaşlarımızı azizi Türk kardeşleri, ile daima huzur ve saadet içinde yaşamalarını ulu Tanrıdan niyaz ederim.

Kırklareli vaizi

Fethullah Gülen”

FG'nin bu mektubundaki Ermeni meselesi ile alakalı açıklamalarını burada ele alacak değilim. Ancak kullanılan dil ve üsluba yakından bakıldığında bunu kaleme alan kişinin kendisini nasıl yerde konumlandığına ve onun zihniyetine dair önemli ipuçları ortaya çıkar. Bir kere vaizlik resmi bir görev olduğu halde, muhtemelen de bir devlet dairesinde daktilo edilmesine rağmen hususi bir hitab ve Kırklareli vaizi olarak imza ediliyor. Mektupta pek çok imla ve harf hatasının olması birine dikte edildiğini gösterebilir. Bazıları düzeltilmiş olan bu yanlışlar aynı zamanda onun daha sonra kendi adıyla yayınlanan yazıların ve kitapların da doğrudan kendi kaleminden çıkmadığı kuşkusunu uyandırır. Kısaca mektubu yazan kişinin o tarihte 25-26 yaşında ve bir il vaizi olması da garip bir durumdur. Bu görevin gerektirdiği bilgi düzeyinde olmadığı Diyanet'in açtığı sınavı başaramadığı halde görev verilmesi manidardır. Ayrıca mesela bu mektubu il müftüsünün bilgisi dışında yazdığı, böylece devlet memuru olarak disiplinsiz bir eylemde bulunma cüretini nereden aldığı sorulabilir. O halde daha o zamanlar FG'in üstlendiği bir görev ve rol vardı, bu rolü oynamaktan çekinmeyen ancak gizleyebilen bir karakterdi.

Dikkati çeken ikinci husus bu rolü ima eden ifadelerdir. Mektubu yazan kişi kendisini dinlerin üstünde gösteriyor. O nedenle vaiz unvanını kullandığı halde, kendisinin dini inancını imleyen hiçbir kelime kullanılmaz. Üstenci bir dille, bütün dinler hakkında, hatta insanlık tarihi hakkında derin bilgi sahibi olarak "Peygamber dediğimiz büyük insanlar"dan bahisle, kendisini onlar hakkında dahi değerlendirme yapan bir konuma yükseltiyor.

Hitap ettiği Patrik için de efendi, aziz, sayın benzeri sıfatlar kullanmaksızın, onu "büyük insan, büyük Peygamber Hz. İsa'nın" bir mümessili, yani temsilcisi ilan ettiği gibi, muhatabın bu makamında olmasının "bana ve Müslüman alemine onur" verdiğini ifade ederek FG kendisini İslam aleminin dışında konumlandırır. Yıllar sonra Amerika'da bir gazeteye gönderdiği yazıda da "İslam dünyası diye bir şey yoktur." demektedir. Burada bir çelişki ortaya çıkıyor: Camilerde halka İslam dinin esaslarını anlatan bir vaiz, "Büyük Peygamberiniz Hz. İsa Aleyhisselam'ın çocuklarını" ifadesi ile bütün Hıristiyanlara hitaben maruz kaldıkları kötülüğün failleri olarak "Müslüman geçinen cahil insanlar"dan bahisle kendisini o toplumdaki ayırıyor.

Burada sözü edilen "Müslüman geçinen cahil insanlar" ifadesi ayrıca tahlile muhtaçtır. Mektup Patriğe hitap ettiği halde, üst bir dille hemen başlangıçta ona "insanların kardeşliği" hatırlatılır veya vaaz edilir. O halde bu durumun cahili olanlar ve bilincinde olanlar şeklinde insanları iki gruba ayırmak gerekir. Aynı şey Müslüman kelimesi için de yapılabilir mi? Müslüman ve Müslüman geçinen şeklinde bir ayırım yapmak mümkündür. Ancak "geçinen" kavramı daha çok cahillikle ilgili görülebilir. Dolayısıyla "Müslüman geçinme" tutumu cahilliğin bir sonucu olarak görülebilir. Bilgi gerçek Müslümanlık ile görünüşte Müslümanlığın alametidir. O halde Müslümanlık bilgiyle, Müslüman geçinen ise cehaletle ayırt edilir.

Kırklareli, 6 Mayıs 1965

Aziz ve muhterem Patrik Şinork Kalustyan,

Esasen bütün milletler ve insanlar kardeşlerdir. Çünkü hepimizin büyük anası Hazreti Havva, dedesi Hazreti Adem'dir.

Bütün insanlar fanidir. Binananeleyh mahdur. Ömürleri müddetince hoş ve kardeşçe geçinmek lazımdır.

Bütün dinler bilhassa semavi dinler insanlara daima iyilik, hoşgörülük tavsiye etmektedir. Musevilik, Hristiyanlık dinlerinin esasları birbirine çok benzemektedir. Semavi dinleri bize teblig eden Peygamber dediğimiz büyük insanların müşterek dedeleri Hazreti İbrahim Aleyhisselamdır. Binananeleyh insanların din veya milliyet ayrılığından bahsederek birbirleri aleyhine düşmanca hareket etmeleri yersizdir. İnsanlara daima müsamaha ve iyilik emreden büyük insan büyük Peygamber Hazreti İsa Aleyhisselam bir mümesili sıfatıyla bu makamda bulunmanız bana ve müslüman alemine onur vermektedir. Çocukluk ve meslek hayatımda tanıdığım bir çok ermeni aile ve şahsiyet vardır. 1915 yılında ermenilere yapılan büyük soykırımını lanetle yad etmeden geçemeyeceğim. Öldürülen, katledilen insanların içerisinde ne kadar büyük insanların bulunduğunu derin bir hassasiyetle okuyor, onları saygı ile anıyorum. Büyük Peygamberinizin Hz İsa Aleyhisselaman'ın çocuklarının, müslüman geçinen cahil insanlar tarafından katledilmesini esefle anıyorum.

Bu vesile ile zatı alinize sonsuz teşekkürlerimi sunar, bu toprakların değerli çocukları olan ermeni yurttaşlarımızı, rum vatandaşlarımızı, azizi türk kardeşleri ile daima huzur ve saadet içinde yaşamalarını ulu Tanrıdan niyaz ederim.

Kırklareli vaizi
Fetullah Gülen

Doğru bilgiye, sahih kaynaklara dayanmayan sahih olmayan din anlayışları toplumda öteden beri zaten tanınmakta ve gerçek dine aykırı öğreti ve davranışlar bid'at, hurafe, fasit, batıl, vb. kavramlarla ifade edilmiştir. Mektuba henüz 'vaiz' sıfatıyla imza atan FG burada Hristiyanlık ve Yahudilik arasındaki benzerliklere işaret eder. Ancak bu bağlamda Müslümanlığa herhangi bir atıf yoktur. Nitekim Patriğin bulunduğu makamda olmasından duyulan memnuniyeti ifade ederken İslam alemine verilen onuru temsil yetkisini kendisine tanır. Ayrıca patriğin de Hristiyanlığına dair herhangi bir atıf yoktur. Nitekim onların da kökenini Hz. İbrahim'e dayandırarak bu dinlerin hepsinin ortak atasına işaretle kendisini o konuma yerleştirir. Fakat 'Hz. İsa'nın çocukları' ifadesi ile tamamen Batı Hristiyanlığına özgü bir kullanımı Ermenilere atıfla kullandığını düşünmek çelişki olur. Patriği Hz. İsa'nın temsilcilerinden biri olarak gösteren hususi ifade, "Hz. İsa'nın çocuklarının" Ermenilere hasredilmesine manidir. "İsa'nın çocukları" ibaresi ile batı Hristiyanlığına göz kırparak onun ilahlığı anlayışına bir imada bulunur. Nitekim mektubun sonunda Rum vatandaşları da anarak Patriği onları da temsil makamında görür. Yani onun şahsında bütün Hristiyanlara mesaj gönderilir. Semavi dinler genellemesi içine İslam'ı açıkça dahil etmese de onlar adına konuştuğu imaları ile yüklü ifadelerden şu sonucu çıkarabiliriz: FG daha 26 yaşında bir vaiz iken kendisine seçtiği vazife -daha sonra sıkça kullanılmaya başlayan bir ifade ile- "İbrahimi din" in kuruluşudur. Bu nedenle kendisini mevcut dinlerin dışında bir konuma yerleştirme çabasına girişiyor. Kendisini konumlandığı tasnif dışı din ve makam, Müslüman toplumda gerçek bilgili Müslüman ile "Müslüman geçinen" ayırımına dayanarak kendisi tarafından konumlandırılmıştır. İyi niyetle okunursa bu mektubu yazan kendisi hakkında hiçbir dini sıfat kullanmıyor, dolayısıyla bir vaiz olarak Müslüman geçinen cahillerden ayrılmakla, bilgiye dayanan hakiki Müslümanlara dahil oluyor. Ancak bu 'geçinme' ifadesi o kadar muğlak ki, cahil birisi Müslüman geçinmeyi, yani Müslümanmış gibi yapmayı bile bilemez. İşte bu tür ifadelerle kendi iç söyleminde mensuplarına gerçek İslam temsilcisi rolü yüklerken sadece kendi aktardığı bilgiye güvenmeleri sağlanacaktı. Grup dışı dini akımların daha sağlam ve sahih kaynaklarını kanıt olarak ortaya koyduklarında bir çelişki ortaya çıkarsa FG bunu, "Müslüman geçinmeyi" kendi bağluları dışında herkesi tanımlamak için kullanacaktır.

İşte FG'nin yeni çağ dinleri ve spiritüalizm hareketleriyle benzerliği bu noktada ortaya çıkar. Çünkü kendisini gerçek İslam'ın temsilcisi göstererek insanları yanına çekecektir. Daha sonra da bilim adına dine yönelik hücumlara karşı İslam'ı savunduğu gerekçesiyle de, başka dini hareketlerle işbirliğini meşrulaştıracaktır. Zaten 1965'te tamamlanan II. Vatikan Konsülü de ateizm ve materyalizm karşısında dinlerin birlikte mücadele etmesinin gerekliliğini teyit etmişti. Türkiye'de ise Diyanet İşleri Başkanlığı nur risalelerinde, sahih dini kaynaklar bulunmayan ve ehli sünnet İslam anlayışına aykırı ve hatta zararlı ifade ve görüşleri tespit etmiştir.

1947’de İsrail’in kurulması ile Hıristiyanlar arasında İncillerdeki kıyamete dair kehanetlerin doğrulanmaya başladığı şeklinde bir inanç canlandı ve yeni birçok Evanjelist dini hareket ortaya çıktı. Bu hareketlerin dini neşriyatı deccal, mesih ve mehdinin gelişi tanrı krallığı gibi kavramlara geniş yer ayırdığı gibi FG’nin Nurcu neşriyat olarak tanınmasını sağladığı popüler dergiler de aynı konulara sık sık temas ediyordu. Nur risalelerindeki ifadelere de dayanarak Said Nursi’nin bizzat kendisinin o mehdi olduğuna inananlar olduğu gibi, onun bir şahs-ı manevi olduğu teviline göre, bir gruba da işaret edebileceği şeklindeki teviller en çok FG’nin işine yarıyordu. Çünkü burada işaret edilen şahsı menavi’nin kendi bağluları olabileceği düşüncesini hep diri tutmasına sebep oldu. FETÖ mensupları kendilerini manevi kurtuluş ordusunun neferleri olarak gördüler. Adnan Oktar da son zamanlarda Nur Risalelerinin yaşayan talebeleriyle yapılan söyleşiler yayınlamaktaydı. Onlara sorulan kök soru Said Nursi’nin “mehdi” olduğuna inanıp inanmadığı sorusuydu. İnananlara da onun büyük ya da zamanın sonunda gelecek olan mehdi olup olmadığı sorulduğunda ister istemez onun en büyük olmadığı teyit ediliyor ve böylece Adnan Hoca da bağlılarına kendisi ile ilgili bir imada bulunmuş oluyordu. FG’nin de kendisi hakkında bu tür imalarda bulunduğu uzun süre yakınında bulunanlar tarafından itiraf edilmiştir.

Bu mehdilik ve Mesihlik meselesi İslam kaynaklarında da geçen ve dinin asli bir rüknü sayılmaksızın, sırf onların geçtiği kaynakların sıhhatine şüphe düşürmemek için hakkında çoğu zaman sukut edilen bir konudur. Ancak çok çeşitli tevillere konu olduğu da inkar edilemez. İslam içinden çıkan bütün aykırı hareketler, bu kıyamete dair alametleri kendisinin taşıdığı iddiasıyla ortaya çıkmıştır. Diyanetin geçmiş raporlarında Nur risalelerinde, kendisini veya talebelerini işaret ederek yaptığı kıyamete dönük kehanetlerine hiç temas edilmemesi de konunun bu nezaketinden. Yani bunlar gayba aittir ve Hadis-i Şerifte işaret edildiği üzere “kıyametin zamanının bizden gizlendiği” anlaşılmaktadır. (Buhârî, İman 1; Müslim, İman 1) Diyanet İşleri Müşavere Kurulu tarafından hazırlanan raporla tespit edilen aykırılıklar nedeniyle resmi kurumlardaki din öğretimine devam etse bile kendi paralel eğitimini Nur risaleleri üzerinden yapması FG’nin etki alanını ve etrafındaki topluluğu genişletiyordu. FG bu aşamada Said Nursi’nin önde gelen talebeleri ile temas kurarak onların çevresindeki halka tarafından da tanınmaya çalışır. Bu yaşlı kuşak Nur talebeleri hayattan çekildikçe, belki bazı istisnalar hariç neredeyse bütün nur risale okuyucuları aynı ekolden saydıkları FG’nin bağluları haline geldiler. Bazı konuşmalarında onları tatmin etmek ve Said Nursi’yi kastettiğini ima etmek için bir Pir-i Muga’n’a atıfta bulunur. Yine ‘kainatın iftihar tablosu’ gibi ifadelerle kimi kast ettiği belirsiz hale gelir ve okuyucu ya da dinleyici de kendi anlayışına göre bu kelimelere bir anlam yükler. Mesela Pir-i Muga’nı Hoca Ahmet Yesevi, bize cennetin ve kevserin müjdesini getirdiği için şiirde Peygamber’e atıfla kullanmıştır ancak isim yerine kullanılmamıştır. Ahmet

Yesevi'nin yüklediği bu ıstılahi anlam tamamen kaybolmuştur, onu yerine başka anlamlar kazanmıştır. Bu tür ifadelerle konuşmalara belirli bir gizem ve muğlaklık katılması onun karizmasını artıran bir etken olarak görülebilir. Mesela yine FG Amerika'da yaptığı konuşmalarda 'resul, peygamber, elçi, nebi' gibi sıfatları daha seyrek kullanmaya, hatta Kur'an'da geçen peygamberler için olduğu kadar Hz. Muhammed (s.a.v) için bile bu sıfatları daha seyrek kullanmaktadır. Bu tür nitelemeleri isim yerine kullandığına dair bir kuşku duyulması doğaldır. Bu tür özel bir dil ve zihin hali, mensuplarının da farklı biri olduklarına dair bir üstünlük duygusu verir. Bu özel dil sayesinde Batı'da "şiddet" kavramıyla birlikte anılan İslam'a dair ifadeler ve İslamofobiye malzeme sağlayan söyleme ilgisiz kalarak kendilerini "ılımlı İslam'ın" temsilcileri olarak görmelerini sağlar.

Bu tür hareketlerde, başlangıçta diğer dini topluluklarla teması en aza indirmek ve mensupların bilgi kaynaklarını sınırlamak esastır. Mesela Kadiyanların bir kolunda kendilerinden olmayanların cenazesine gitmek, onlarla evlenmek yasaklanır. Halbuki her vesile ile kendilerini İslam dinine mensup göstermeye çalıştıkları halde neden onların cenazesine katılım yasaklansın? Bu sorunun cevabı, temel amaç etrafında toplamak istediği insanların ait olduğu geniş toplumsal çevrenin bir parçası olmak ve görünmek bu tür yeni din hareketlerin gelişmesi için elzemdir.

FG'nin daha bu aşamada ciddi bir doktriner eğitimden geçtiği anlaşılmaktadır. Mesela buradaki ifadelerle sanki Ermenice okuyormuş imasında bulunuyor, ayrıca Yahudilikle benzerliğini kurduğu Hristiyanlık öğretilerine aşına olduğu intibası veriyor. Bütün bu bilgileri çocukluğunda aldığı eğitimle elde etmediğini zaten vaiz olmak için girdiği sınavından aldığı 100 üzerinden 30 puan göstermektedir. Buna rağmen onu vaizlik görevine yerleştiren güç Kırklareli (Lüleburgaz) ve daha sonra İzmir'i (Bornova) dış dünya -daha doğrusu NATO- ile temaslar kurmak amacıyla seçmiş olabilir. FG İzmir'e gelir gelmez, İzmir'deki Komünizmle Mücadele Derneği'nin yönetimini ele geçirir. Bu kadar genç ve şehre yabancı birinin bu kadar güç kazanması ilgi çekicidir. Aynı yıl, İzmir'de Yüksek İslam Enstitüsü kurulur. Buraya ilk giren öğrenciler arasında Fetö'nün hala yanında bulunan en sadık elemanları da vardır. İzmir'de FG, din öğretiminin imkan ve kaynaklarından bu öğrencileri sayesinde istifade edecektir. Bu öğrencilerini daha sonra kendi vaazlarında kullanacağı malzemenin temininde de kullanacaktır. Bu mevcut dinlerin üstünde bir din anlayışına özgü bu dilin inşa süreci çoktan başlamıştı.

Bilgi yönetimi bakımından devlet kurumlarından saklanmayı başarmış, motive etmekte, inanç değiştirme ve ikna yöntemlerini en üst seviyede sıkı ve bilinçli şekilde kullanmış bir örgütlenmeden bahsediyoruz. Bütün bu organizasyonu örgütün elebaşının marifeti olmak görmek yanıltıcı olur. Çünkü zaten örgütün bütün gücü en tepedekinin "her şeyi gözetliyor, her şeyi biliyor" olduğuna inandırmak ve ikna etmekten geçiyor. Böylece örgüte bağlanan kişi, kendisine ancak 'ne' sorusunun cevabı olarak bilgiler aktarılan, "neden, nasıl, niçin, ne zaman" gibi soruları soramayan bir zihniyet kazanarak örgüt içinde

belirli sorumluluklar yüklenabiliyor. Ancak bir kişinin sorumluluk üstlenerek öz-değer kazanması feragat ettiği irade ve düşünce özgürlüğünün kaybını telafi edemez. Bu tür kişiler, ya kendisine aktarılan bilgi hakkındaki evvelki cehaletinin utancından, ya hırsından veya korkusundan dolayı bu kayba rıza gösteriyordur. Rıza gösteremeyenler, korkuya rağmen cesareti olanlar veya ihtiraslarına kavuşamayanlar topluluğu terk edebilirler.

FETÖ'yü tamamen etkisiz hale getirmek için izlenecek adli ve idari yollara katkı sağlayacak daha geniş kapsamlı yöntemlere ihtiyaç vardır. Bağlıların ancak %10'un çözüldüğü taraftarlarına cesaret telkin etmek için FG ya da elebaşı tarafından hala dile getirilmektedir. Bu tür ifedeleri doğrudan red veya kabul ederek yapılan bir analiz hatalı olacaktır. Çünkü mevcut bilgi kuramlarına göre bu tür ifadeleri "çok ölçekli" bir mantıkla analiz etmek gerekir. Klasik mantık doğru ve yanlış şeklinde ikili bir değer taşır. Oysa örgütlü yapılar, onları yönlendiren akıl, çoklu değer ölçekli, bulanık ya da bulut mantığına göre topluluğu organize etmiş durumda. Öğrenme psikolojisi, özneler arası etkileşim, inanç, bilgide kesinlik, akıl yürütme ve karar alma süreçlerini analiz etmeyi de kapsayacak şekilde genişletilmiş bir araştırma yöntemine ihtiyaç var. Klasik mantığa göre düzenlenmiş bir adli soruşturma modeli pek çok olguyu ortaya çıkarmaya yetmeyecektir.

İkinci mesele anadilin kullanımı ve işleyişi sorunudur. Dil, kullanan ile muhatapı arasındaki ilişkiye göre anlamını belirler. Bu tür gizli örgütlenmelerde kendisinden gizlenen güç her ne ise o aynı zamanda "düşman, hasım ya da öteki" olarak kodlanır. Bu durumda devletten gizlenmek için örgütlenirken bağlılarına her aşamada kod adı vermesi ve bunu sürekli değiştirmesi, örgüt içindeki dil, kamu ya da devlet erkini 'karşı cephe' olarak kodlayan bir ifade biçimi olarak yerleşmiştir. Bunu basit bir "takiyye" olarak görmek doğru olmayacaktır, bu dil kullanımını, daha kapsamlı bir retorik hilesi olarak açıklayabiliriz. Çok anlamlılık, kapalılık, belirsizlik gibi basit belagat yöntemleri ile de açıklanamayacak bu üsluba en yakın belagat sanatı tevriyedir, yani eş sesli kelimeler kullanarak bununla hususi mesaj iletilmesi. Zaten yaygın başvurulan anlamı belirsiz, her tarafa çekilebilir ifadeler kullanılmalarıdır.

Yakın tarihlerde hakkında çıkan kitaplarda¹³ ve açık kaynaklardaki bilgiler ışığında bakıldığında, sanılan aksine kendisi için dini bir karizma oluşturulan FG'nin yarım asır öncesinden kendisi için belirlediği bir hedef vardır. Bunun ona bir görev olarak verilip verilmediği açık kaynaklardan teyit

13 Merdan Yanardağ, *Fethullah Gülen Hareketinin Perde Arkası Türkiye Nasıl Kuşatıldı? 35 Yıllık Yol Arkadaşı Nurettin Veren Anlatıyor*. 21. Baskı, Siyah Beyaz Yayınları, İstanbul; Can Özçelik, *Kâinat İmamı Fethullah Gülen Kod Adı: Dayı*, Destek Yayınları, İstanbul, 2014; Yrd. Doç. Dr. Ali Kuyaksil, *Fetullahçı Terör Örgütü Gerçeği*, Orion Kitabevi, Ankara 2018; M. Ali Nebioğlu, *İşaratı Gaybiye ve Ayniye*, Biricik Basımevi, Ankara, 1964; *Nurculuk Hakkında*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1964; *Dini İstismar Hareketi FETÖ/PDY*, 03-Ağustos 2016 Olağanüstü Din Şuraası Kararları, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2017; *Farklı Boyutlarıyla FETÖ/PDY*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2019.

TURKEY IN CRISIS!

Turkey—a key defense link in the North Atlantic Treaty Organization—stands on the brink of collapse. Prophecy reveals the future of this nation at the crossroads between Europe and Asia.

by Keith W. Stump

TURKEY TODAY is in deep trouble! This strategically placed country spanning Europe and Asia at the mouth of the Black Sea is caught in the grip of growing economic and political chaos.

Western observers warn that Turkey may explode at any moment—unless immediate action is taken. A military coup in Ankara, Turkey's capital, is a distinct possibility.

Why have events in Turkey gone largely unnoticed by the Western press? Because newsmen do not know where Turkey is found in Bible prophecy! It is time to awake to the importance the Bible attaches to developments in this largely ignored nation.

Military analysts and news

commentators wonder which power Turkey will ultimately side with in the game of big-power politics. Bible prophecy leaves no doubt.

What the Bible Reveals

Students of the Bible have long pointed out that the Ottoman Turks are descended from a branch of the family of the ancient patriarch Esau. One of Esau's grandsons was Teman (Genesis 36:9-11), said to be the ancestor of the Ottoman Turks. Esau was the twin brother of Jacob (Israel) and son of the patriarch Isaac. In the Bible, Esau is also called *Edom* (Genesis 36:1, 8, 19).

One whole book of the Bible is devoted to a prophecy of Edom's future. It is the book of Obadiah,

the shortest book of the Old Testament. The prophecy of Obadiah advances news of Turkey's immediate future!

Obadiah reveals that the ancient animosity between Esau and his brother Jacob—to whom Esau lost his birthright (Genesis 27)—has persisted to this very day. But who are the descendants of Jacob??

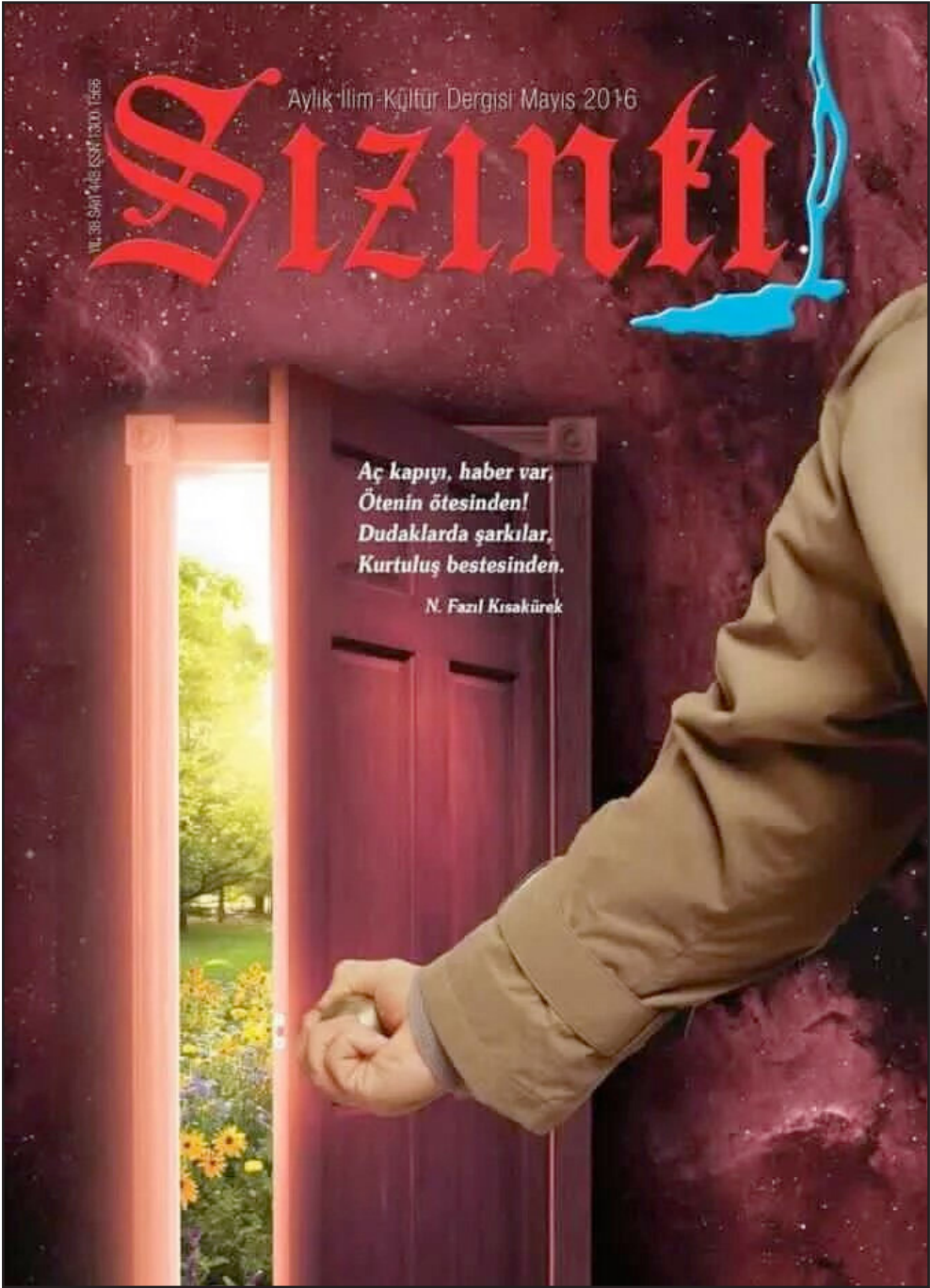
The astounding answer is found in Herbert W. Armstrong's book *The United States and Britain in Prophecy*. The modern descendants of Jacob are the so-called Ten Lost Tribes—the house of Israel—and the two

GIANT BOSPORUS BRIDGE, linking Europe and Asia, has made Turkey a major world crossroads. The mile-long span was completed in 1973.

edilemez; ancak kendisinin üstlendiği böyle ‘siyasi’ bir hedef olduğu kesindir. Kendi amacına ulaşmak için insan kaynağını, toplum hayatının önemli bir merkezi olan camiiden ulaşabileceği çevre üzerinden seçmeyi tercih etmiş. Zaten mevcut birikimi de buna müsait görüldüğü için, eksikleri dikkate alınmaksızın din görevlisi olarak atanmış. Elli yıllık aşkın uzun bir sürede oluşan dini topluluğu sadece dinledikleri veya öğrenci olarak kaldıkları evlerde dinletildikleri vaazlardan etkilenecek böyle bir zihniyet asimilasyonuna veya kültürel yabancılaşmaya (en/ac/culturation) uğradıklarına inanmak güç gelebilir.

Ancak zaten kendi toplumunu “avucundaki bir serçe” gibi gören bir zihniyetin millet mefhumu da ürkek, korkak, özgüveni olmayan bir kitle ile sınırlıdır. Maddî nesnelere ve ürünlerin yaygınlaşması ve küreselleşmesi nedeniyle, yerel kültürlerin barındırdığı evrensel değerler ve idealleri ortadan kalkıyor. Oluşan kültürel boşluk, içi boşaltılmış ve hayati anlamını yitirmiş sembol ve kavramlarla doldurulmaktadır. Bunun sonucu olarak gerçekten evrensel olan, iyilik, dürüstlük gibi değerlerin yerine Jean Baudrillard’ın ifadesi ile “tek tip bir düşüncenin zaferine işaret” eden sembolik değerler geçer. Kültürel bakış açısından, sözde liberal küreselleşme ile ahlaki içeriği boşaltılmış ve sadece “değerler karmaşası” değil aynı zamanda semboller çatışması ile yayılan küresel kültür ortamında galip görünen güçlülerin kavramları ile söylem üreten bir yapı olarak FETÖ ortaya çıkar. Onun kullandığı propaganda savaşı zayıflar adına değildir. O güçlülere ‘hizmet’ etmek için zayıf karakterleri etrafında toplayarak “beyaz adamın yükünü” üstlenecek yeni köleler devşirme çabasıdır. Böylece sömürgeci efendilerin yerine geçmek için hazır bekleyen yeni seçkinleri daha da avantajlı bir konuma getirmek “küresel kültürün” korumacılığını üstlenecek etnikçi ve ırkçı hareketlerle dirsek teması kurarak onları sürekli kışkırtacak bir dil geliştirmek gayretindedir. Geçmişten gelen dini ve kültürel değerleri ve kavramları bağlamından koparıp gizemli bir söyleme yerel bir görüntü vererek alt-kültürlere ve etnik unsurlara bölmeye hizmet eder. Bunu başarmak için yaptığı hazırlıkları tamamlayacak unsurlara sahiptir. Kuvvetler ayrılığı tartışmaları arasında dördüncü güç olma mücadelesi veren bir bürokrasi vardır. Bunların önemli bir kısmı, kendi toplumuna yabancılaşarak, ya paralel bir devlet oluşturmaya başlamış, ya da milleti her daim Batılıların istediği kıvama gelinceye kadar eğitmek için her türlü çabayı göstermeye kararlı ve Türk devletinin uluslarüstü kuruluşlara ya da küresel sermayeye bağlılığını garantilemeye adanmış bir entejansiya ile ortaklık kurmuştur.

Milleti kendi hakiki kültürel dokusundan uzaklaştırmak ve onun özgüvenini yok etmek için tarih ve gelenekle bağları kopmuş bir söylem üretmek ve dini, ahlak ve manevî mirasımızın kavramlarıyla da olsa samimi ve içten olmayan konuşmalar yapmakla ve yazılar yazmakla sonuç alınmaz. Bu söylemleri üreten zihinlerde ‘millet’ daima eğitilmeyi bekleyen bir kalabalıktan ibarettir. Beş bin nüfuslu bir kasabanın girişindeki levhada bile ‘Centrum’ yazılmasına kendi dili ve kültürü açısından aldırmandan ülkesine gelen turistleri

Sızıntı, Mayıs 2016 sayısı, kapak.

dahi misafir olarak kucaklayan, hatta onlara yol tarifi yapmak için kendi dilini bile bozuk konuşan, ancak onların dilini bilmediği için de daima eğitime muhtaç denilen bu 'cahil' halkın ise unutulmuş bir vasfı vardır: Vakar. Milli iradeyi ve halkın kendine ve devletine olan güvenini hiçe sayan yabancılaşmış bir zihniyetin esiri olan bir topluluğun 15 Temmuz'da başlattığı hain bir darbe kalkışmasına karşı milletin verdiği şeref ve vakar mücadelesi kesintisiz devam edecektir, etmelidir de.

KAYNAKÇA

I. Süreli Yayınlar

Plain Truth

Sızıntı

II. İnceleme Eserler

Ahmet Mithat, *Nizâ'i İlim ve Din, Dersaadet*, Tercüman-ı Hakikat Matbaası, 1313. [1896 veya 1897].

BRODY, Hugh, *The Other Side of Eden: Hunters, Farmers and the Shaping of the World*, New York, North Point Press, 2001.

Dini İstismar Hareketi FETÖ/PDY, 03- Ağustos 2016 Olağanüstü Din Şûrası Kararları, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., 2017.

DRAPER, John William, *The Conflict Between Religion and Science*, New York, D. Appleton And Company, 1875.

Farklı Boyutlarıyla FETÖ/PDY, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2019.

FIĞLALI, Ethem Ruhi, *Babilik ve Bahailik*, TDV Yay., Ankara, 1994.

_____, *Kadiyanilik (Ahmediyye) Mezhebi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yay., İzmir, 1986.

HEGEL, G. W. F., *The Phenomenology of Mind*, (Trans. by J. B. Baillie), New York, Harper and Row, 1967.

John Paul II, *Ut Unum Sint*, On Commitment to Ecumenism. Libreria Editrice Vaticana, 1995.

KIVILCIMLI, Hikmet, *Dinin Türk Toplumuna Etkileri*, Yol Yayınları, 1979, 2. Baskı, Diyalektik Yayınları, 1994, İstanbul.

KUYAKSIL, Ali, *Fetullahçı Terör Örgütü Gerçeği*, Orion Kitabevi, Ankara 2018.

Les Conflits De La Science Et De La Religion, Paris: Baillière, 1875.

- LUTTWAK, Edward N., *Coup d'Etat: A Practical Handbook*, Alfred A. Knopf, New York, 1969.
- MALAPARTE, Curzio, *The Technique of Revolution*, Morris Productions, 1932.
- Mesih Nerede? Mehdi Kim?*, Ed. Ömer Çetinkaya, Işık Yay., İzmir, 2010.
- NEBİOĞLU, M. Ali, *İşaratı Gaybiye ve Ayniye*, Biricik Basımevi, Ankara, 1964.
- Nurculuk Hakkında*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 1964.
- ÖZÇELİK, Can, *Kâinat İmamı Fethullah Gülen Kod Adı: Dayı*, Destek Yay., İstanbul, 2014.
- YANARDAĞ, Merdan, *Fethullah Gülen Hareketinin Perde Arkası Türkiye Nasıl Kuşatıldı? 35 Yıllık Yol Arkadaşı Nurettin Veren Anlatıyor*, 21. Baskı, Siyah Beyaz Yay., İstanbul, 2009.

III. İnternet Kaynakları

<http://www.herbert-armstrong.org/Plain%20Truth.html>